БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 220 (6655)
ОКТЯБРИИН 24
СУББОТО
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

Гүрэнэй, кооперативна ба колхозно худалдаа наймаанай дэбжэлтэ хангаха гээшэ бүхы партийна, советскэ ба профсоюзна организацинуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй Центральна Комитет тоолоно. Нютагай советскэ, партийна ба профсоюзна организацинууд магазинуудай ба столовонуудай хүдэлмэриин хойноhоо үдэр бүриин хиналта хангаха, советскэ худалдаа наймаанай принципүүдые эбдэhэн ябадалтай эрид шанга тэмсэл ябуулха, магазинуудай болон столовонуудай хүдэлмэридэ элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудые усадхахын тула саг соонь хэмжээ абаха, улад зониие хангалгые саг үргэлжэ hайжаруулгые туйлаха уялгатай.

«СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолhоо».

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, КПСС-эй Центральна Комитедтэ

СОВЕТСКЭ ХУДАЛДАА НАЙМААЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

Арадай хэрэглэлэй бүхы товарнуудаар хүн зоной хангагдасые эрид ехээр дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин, бүхы советскэ хүнүүдэй материальна байдалые саашадань hайжаруулха гэhэн хойшолуулашагүй шухала зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ эд товарай эрьесые бүхы хэмжээгээр хүгжөөн дэлгэрүүлхэ ябадал, гүрэнэй, кооперативна болон колхозно худалдаа наймаа эмхидхэлгые hайжаруулга улам бүри шухала удхашанартай боложо байна.

Социализмын үедэ худалдаа наймаан хадаа социалистическэ обществын гэшүүдэй дунда хэрэглэлэй зүйлнүүдые хубаарилгын гол формо мүн болоно, мүн удаан саг соо тиимэ байхашье байна, тэрэнэй туhаламжаар ажалшадай ургажа байгаа хубиин хэрэглэмжэнүүд хангагдажа байха байна.

Мүнөө үеын зорилго юуб гэхэдэ, советскэ худалдаа наймаае хүгжөөхэ хэрэгые урагшань горьтойгоор дабшуулжа, хүн зондо шухала хэрэгтэй бүхы товарнуудые город бүхэндэ, хүдөөгэй район бүхэндэ тасалдалгүйгөөр худалдаха ябадал ойрын 2—3 жэл соо хангаха, юумэ худалдажа абагшадые хангалга нилээд hайжаруулха, эд хэрэглэгшэдэй саг үргэлжэ ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангаха ябадал туйлаха, мүнөө сагай техническэ талаараа хүсэдөөр зэбсэглэгдэhэн худалдаа наймаанай предприятинуудай үргэн сетиие дэлгэрүүлхэ, промышленностиин болон хүдөө ажахын үйлэдбэрилдэг хэрэглэлэй зүйлнүүдые эд хэрэглэгшэдтэ улам бүри ехээр, түргэнөөр хүргэхэ ябадал эмхидхэхэ хэрэг болоно.

Манай орон дотор эд товарай эрьесын хэлбэришэгүйгөөр ургажа байбашье, хэдэ хэдэн товарнуудай талаар хүн зоной эрилтэ үшөөл хүсэдөөр хангагданагүй. Худалдаа наймаае эмхидхэлгэдэ ехэ дутагдалнууд бии байна, тэдэнь худалдаа наймаае саашадань хүгжөөхэ ба хүн зониие хангалга hайжаруулха хэрэгтэ hаад түбэг ушаруулна.

Худалдаа наймаанай организацинууд хүн зоной хэрэглэмжые муугаар мэдэнэ, товарнуудые хубаахадаа ба асархадаа ехэ алдуу гаргана. Хэдэ хэдэн районуудта хүн зондо шухала хэрэгтэй бүхы товарнуудые наймаалха ябадал мүнөө хүрэтэр hайнаар эмхидхэгдээгүй байна, хүсэд хүрэхөөр бии байhан товарнуудые худалдаа наймаанда таhалдуулжа гаргана.

Худалдаа наймаанай организацинууд хадаа хүн зондо хэрэгтэй товарнуудые бүтээн гаргалга ехэ болгохо ба шанарыень hайжаруулха хэрэгтэ промышленностьда hулаар нүлөө үзүүлнэ, худалдаа наймаанай сетьдэ промышленностиин эльгээдэг товарнуудай эрхим шанартай байхын түлөө хангалтагүйгөөр тэмсэнэ.

Худалдаа наймаанай розничнo сетиие эмхидхэхэ ба хубаарилан табиха хэрэгтэ горьтой дутуунууд бии байна.

Худалдаа наймаанай предприятинууд наймаа хэхэ ба юумэ hэрюун байлгаха мүнөө сагай зэмсэг хэрэгсэлнүүдээр hулаар хангагданхай байна, товарнуудые хадагалхын; сорт сортоорынь илгахын ба худалдаа наймаанай сетиие түсэбтэ ёhoop хангахын тула хэрэгтэй шухала складуудгүй байна. Складуудта юумэ ашаалха, буулгаха болон бусад ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд механизировалэгдээгүй байна.

Ниитын эдеэ хоол эмхидхэхэ хэрэг хүн зоной улам ургажа байгаа хэрэглэмжэнүүдhээ гээгдэжэ ябана. Хэдэ хэдэн городуудта, районно центрнүүдтэ ба хүдэлмэришэдэй тосхонуудта столовонуудай, чайнануудай, закусочнануудай ба ниитын эдеэ хоолой бусад предприятинуудай тоо дутамаг байна. Ниитын эдеэ хоолой олон предприятинууд эдеэлхэеэ ерэгшэдые хангалга hайжаруулхын тула муугаар оролдоно, тиимэhээ тэдэнэр обед болон закуска абахын тула ехэ сагаа гээхэ баатай болоно. Эдеэ хоолой зүйлнүүд заримдаа нэгэ янзын байдаг, буйлуулагдадаг эдеэ хоолой шанар муу байдаг. Ниитын эдеэ хоолой предприятинууд техническэ болон юумэ hэрюун байлгаха түхеэрэлгээр, тиихэдэ хэдэн олон ушарнуудта hайн амhартанууд болон столовын элдэб зүйлнүүдээр дутамагаар хангагданхай байна.

Хүдөө тосхонуудтахи худалдаа наймаан колхозууд болон колхознигуудай зүгhөө табигдадаг улам ургажа байгаа эрилтэнүүдhээ нилээд гээгдэнэ. Хүдөө нютагуудта үдэр бүри хэрэглэгдэжэ байдаг товарнуудые, тэрэшэлэн ажахыда хэрэгтэй: модо, хирпиисэ, черепицэ болон бусад зүйлнүүдые наймаалалга хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй гээшэ.

Олон районно центрнүүдтэ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин универсальна магазинууд үгы байна. Худалдаа наймаанай саг үргэлжын сетиин үгы байhан багахан тосхонуудай ба деревнинүүдэй хүн зон муугаар хангагдана.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинууд кооперативуудай хүдэлмэридэ, худалдаа наймаае хиналтада пайщигуудай эдэбхитэйгээр хабаадаха ябадалые хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

Колхозно худалдаа наймаае дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд бии. Колхозууд болон колхознигуудта үлүү гараhан ба городой хүн зондо хэрэгтэй хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абалга муугаар эмхидхэгдээд байна.

Советскэ худалдаа наймаае хүгжөөхэ хэрэгтэ эрид ехэ дэбжэлтэ хангаха ябадал хараадаа абажа, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй Центральна Комитет **ингэжэ тогтообо:**

I. Эд товарай эрьесые саашадань хүгжөөхэ ба худалдаа наймаа эмхидхэлгые hайжаруулха тухай

1. 1955 ондо гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд товарай розничнo эрьесын хэмжээе 1950 онтой сасуулбал 70 процентээр ехэ болгохо гэжэ табадахи табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаhанай орондо 1954 ондо 72 процентээр (сасуулагдамал сэнгүүдээр) ехэ болгохо гэхэ гү, али табадахи табанжэлэй даалгабариие бүри 1954 ондо үлүүлэн дүүргэхэ; 1955 ондо эд товарай розничнo эрьесые 1950 онтой сасуулбал хоёр дахин тухай ехэ болгохо ябадал хангаха.

2. 1954 ба 1955 онуудта хүн зондо эдеэ хоолой болон промышленна товарнуудые худалдалга нилээд ехэ болгохо, 1950 онтой сасуулбал эд товарнуудай рыночнэ фонднуудые ургуулха гэжэ тогтооhон табадахи табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудай орондо 1955 ондо, тухайлхада, иимэ хэмжээнүүдые тогтоохо:

	1955 ондо табадахи табанжэлээр тогтоогдоhон ургалта	1955 ондо тогтоогдоhон шэнэ даалгабари
Мяханай продуктнууд	90%	2,3 дахин
Загаhанай продуктнууд	70%	2,1 »
Малай тоhон	70%	1,9 »
Сыр	2 дахин	2,2 »
Ургамалай тоhон	2 дахин	2,6 »
Сахар	2 дахин	2,3 »
Виноградна архи	2 дахин	2,4 »
Хубсаhан	80%	2,4 »
Бүдүүд	70%	1,8 »
Тэрэ тоодо ноohон ба торгон бүдүүд		2,4 »
Оймhоной зүйлнүүд	2 дахин	2,2 »
Трикотаж	2,2 дахин	2,7 »
Мебель	3 дахин	4,0 »
Металлическа амhарта	2,5 дахин	4,9 »
Велосипедүүд	3,5 дахин	5,5 »
Оёдолой машинанууд	2,4 дахин	5,1 »
Радиоприёмнигууд ба телевизорнүүд	2 дахин	4,4 »
Часынууд	2,2 дахин	2,6 »
Тэрэ тоодо гарай часынууд		4,7 »
Гэрэй холодильнигууд, хубсаhа угааха машинанууд, пылесосууд	хэдэн дахин	10 дахинhаа ехээр.

1956 ондо эдеэ хоолой ба промышленна гол шухала товарнуудай рыночнэ фонднуудые 1950 онтой сасуулбал, тухайлхада, иимэ хэмжээгээр саашадань ехэ болгохо гэжэ хараалха:

Мяханай продуктнууд	2,6 дахин
Загаhанай продуктнууд	2,3 дахин
Малай тоhон	2,1 дахин
Ургамалай тоhон	2,8 дахин
Сахар	2,4 дахин
Бүдүүд	2 дахин
Гутал	2 дахин
Оёдолой машинанууд	5,9 дахин
Велосипедүүд	6 дахин
Радиоприёмнигууд ба телевизорнүүд	5,3 дахин
Мебель	4,8 дахин

3. СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые ингэжэ уялгалха:

А) хүн зондо ямар товарнуудай хэрэгтэй байhые наринаар шэнжэлжэ үзэхэ ба бүхы талаhаань хараадаа абаха ябадал эмхидхэхэ, тиигэжэ промышленностьда захилнуудые хэхэ, товарнуудай ресурснуудые зүбөөр хубааха ба сезонно хэрэглэмжэнүүдые, хүн зоной национальна hуудал байдалай онсо илгаануудые хараадаа абажа, ороной районуудта товарнуудые зүбөөр асаралга хангаха.

Городой болон хүдөөгэй хүн зоной хэрэглэмжэнүүдые шэнжэлхын тулада худалдаа наймаанай бүхы гол гол организацинуудай—оптово болон розничнo организацинуудай, томо магазинуудай, ороной элдэб районуудтахи оптово базануудай арга боломжонуудые, товарнуудые эльгээхэ гэжэ худалдаа наймаанай организацинуудай хэhэн захилнуудые, хүн зоной хэрэглэмжын хубилhаниие бүридхэхэ талаар корреспондентскэ сетиин мэдээнүүдые, тэрэшэлэн худалдаа наймаанай организацинуудай үнгэргэhэн юумэ худалдан абагшадай конференцинүүд дээрэ гражданинуудай оруулhан дурадхалнуудые хэрэглэхэ;

Б) хүн зоной хэрэглэмжые шэнжэлhэнэй үндэhөөр, арадай хэрэглэлэй товарнуудые гаргадаг министерствонүүдтэй хамта рыногүүдтэ үгтэдэг товарнуудай ассортиментые үе үе болоод лэ шэнээр хаража байха, тиигээд үйлэдбэрилгын түсэбүүдтэ шухала хубилалтануудые тогтоогдоhон гуримай ёhoop оруулха, тиигэжэ хүн зондо хэрэглэгдэдэггүй товарнуудые үйлэдбэрилхэеэ болижо, тэдэниие эрхим зүйлэй товарнуудаар hэлгэхэ;

В) оптово худалдаа наймаае ба оптово базануудай хүдэлмэриие горьтойгоор hайжаруулжа, промышленностьhаа абадаг товарнуудай шанарай түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ; худалдаа наймаанай организацинуудай захилнуудые промышленна предприятинуудай ямараар дүүргэдэгыень, промышленна товарнуудай шанарай ба ассортиментын талаар худалдаа наймаанай хэдэг эрилтэнүүдые ямараар дүүргэжэ байhаниинь, товарнуудые эльгээхэ гол условинуудые ямараар сахижа байhаниинь хинахын тула товарнуудай шанарай ба ассортиментын талаар инспекторнуудтэй байха, тиихэдээ тэдэниие тусхай бэлэдхэлтэй ба хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй, мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэдэй дундаhаа томилхо;

Г) бүдэй. хубсаhанай ба гуталай худалдаа наймаанай главна управленинүүдэй дэргэдэ ассортиментнэ кабинедүүдые эмхидхээд, промышленностиин гаргадаг товарнуудай ассортиментые шэнжэлхэ, хүн зоной хэрэглэмжэтэй зохилдуулан товарнуудай шанарые ба ассортиментые hайжаруулха тушаа дурадхалнуудые бэлэдхэжэ оруулха, шэнэ зүйлнүүдые туннхаглаха уялга эдэ кабинедүүдтэ даалгаха;

Д) худалдаа наймаанай розничнo сетиие товарнуудаар хүсэд бүрин ассортиментээрнь таhалдалгүй хангаха зорилгоор, министерствын оптово, выходной ба худалдаа наймаанай базануудта бүдүүдэй, хубсаhанай, гуталай ба бусад промышленна, тэрэшэлэн эдеэ хоолой товарнуудай удаадахи жэлдэ орохо нормативна запасуудые байгуулха ябадал 1954 ондо промышленна ба эдеэ хоолой товарнуудые хубааха түсэбэй проект дотор хараалха.

4. Рыногтэ үгтэхэ товарнуудые захидаг захилнуудые хизаарладаг (лимидтэй болгодог) мүнөөнэй гурим хадаа хүн зоной хэрэглэмжэдэ таарахагүй товарнуудые худалдаа наймаанай организацинуудта олон ушарта промышленностиин баалажа абхуулха ябадалда хүргэдэг, үлүү товарнуудые сугларуулдаг ба хүн зоной хэрэглэмжые hайнаар хангаха зорилгые шиидхэлгэдэ hаад ушаруулдаг байна, тиимэhээ худалдаа наймаанай организацинуудай зүгhөө промышленностьда захилнуудые хэхэ мүнөөнэй гуримда шухала хубилалтануудые оруулха гэжэ СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые ба Центросоюзые уялгалха.

СССР-эй Госплан, министерствонүүд болон ведомствонүүд хадаа арадай хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилгын түсэбүүдые зохёоходоо хомор зүйлэй ба сортын товарнуудые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо ябадал хараалха, тиигэжэ худалдаа наймаанай организацинуудай захилнуудые хизаарлаха ябадал усадхаха ёhотой.

Хэгдэhэн захилнуудтай зохилдуулан товарнуудые эльгээхэ ябадал наринаар хинажа байха гэжэ, захигдаhан ассортиментдэ таарахагүй ба хүн зондо хэрэглэгдэдэггүй товарнуудые абахагүй гэжэ худалдаа наймаанай организацинуудые уялгалха.

Худалдаа наймаанай организацинуудай хэhэн захилнуудтай зохилдуулан, тогтоогдоhон ассортиментээрнь эрхим шанартай товарнуудые тэдэндэ саг соонь, хүсэд дүүрэнээр эльгээхэ ябадал хангахын тула шухала хэмжээнүүдые абахыень предприятинуудай директорнүүдые, предприятинуудай наймаанай таhагуудай начальнигуудые уялгалха.

5. Товарнуудые эльгээдэг мүнөөнэй гол условинууд товарнуудай шанарай түлөө тэмсэлые шангадхаха зорилгодо харюусанагүй, тиимэhээ товарнуудые эльгээхэ шэнэ гол условинуудые товарнуудые эльгээдэг министерствонүүдтэй хамта hарын болзор соо зохёожо, тогтоогдоhон гуримай ёhoop баталхыень, тиихэдээ товарнуудай шанарай, ассортиментын ба тэдэниие эльгээхэ болзорой түлөө товар эльгээгшэдэй ба худалдаа наймаанай организацинуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ ябадал тэдэ условинууд соо хараалхыень СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые ба Центросоюзые уялгалха.

6. Фабрикануудта оёгдоhон хубсаhа худалдахатаяа хамта, худалдаа наймаанай организацинуудай ателье болон мастерскойнуудта ательен материалаар, мүн захил хэгшэдэй материалаар эрхим шанартай хубсаhа хүн зоной тус тус захилаар оёжо, худалдаха ябадал эмхидхэхыень СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые уялгалха. Энээнтэй дашарамдуулан тус тус хүнүүдтэ хубсаhа оёдог ателье болон тус тус хүнүүдтэ хубсаhа оёдог мастерскойнуудай мүнөө байгаа сетиие 1954 оной январиин 1-hээ СССР-эй Худалдаа наймаанай министерстводэ дамжуулан үгэхыень СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай министерствые уялгалха.

Нютагай промышленностиин, олзоборилгын болон эд хэрэглэгшэдэй кооперациин предприятинуудта гражданинуудай захилаар тус тустань хубсаhа оёлгые үргэдхэхыень, энэ хэрэг эмхидхэлгые горьтойгоор hайжаруулхыень союзна республиканууудай Министрнүүдэй Соведүүдые, Центропромсоведые ба Центросоюзые уялгалха.

7. Ном худалдалгые саашадань хүгжөөхэ зорилгоор 1954—1955 онуудта ороной бүхы районно центрнүүдтэ номой магазинуудые нээхэ, городууд болон хүдэлмэришэнэй тосхонуудта номой магазинуудай тоое олошоруулха гэжэ СССР-эй Культурын министерствые уялгалха.

Хүдөө нютагуудта ном худалдалгые 1955 ондо 1953 онойхидо орходоо 2 дахин ехэ болгохыень Центросоюзые уялгалха.

8. Үргэн хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилгэ түсэблэхын тула, рыногэй эрилтэнүүдтэй тааралдуулан зохихо шанартай ба ассортименттэй товарнуудые худалдаа наймаанай организацинуудта эльгээхэ ябадалые хиналта хангахын тула центральна аппарат дотороо тусхай управлени гү, али таhаг бии болгохо эрхэ Машина бүтээлгын министерстводэ, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерстводэ, Электростанцинуудай ба электропромышленностиин министерстводэ, Оборонно промышленностиин министерстводэ, Авиационно промышленностиин министерстводэ, Химическэ промышленностиин министерстводэ, СССР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министерстводэ, СССР-эй Ой модоной ба саарhанай промышленностиин министерстводэ олгохо.

Үргэн хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилхэ ба худалдаа наймаанай организацинуудта эльгээхэ ябадалые хинажа байха уялга министрын нэгэдэхи орлогшодо даалгаха гэжэ нэрлэгдэhэн министерствонүүдэй министрнүүдые уялгалха.

9. Промышленна товарнуудые багсалха ба маркировалха хэрэгые горьтойгоор hайжаруулха ябадал хараадаа абажа, промышленна товарнуудые багсалха ба маркировалха ябадалда хэгдэдэг мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ таарахагүй техническэ условинуудые ба ГОС'тнуудые СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын ба Центросоюзай хабаадалгатайгаар 1954 оной январиин 1 болотор шэнээр хаража үзэхыень, СССР-эй Госпланда өөhэдынгөө дурадхалнуудые оруулхыень СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай министерствые ба промышленна бусад министерствонүүдые уялгалха.

СССР-эй Госплан болбол Правительствын шиидхэбэри гаргуулха дурадхалнууд тушаа hанамжаяа СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ hарын болзорто хэлэхэ ёhотой.

10. Үргэн хэрэглэлэй товарнуудай каталогууд болон альбомуудые 1954 оной январиин 1 болотор бэлэдхээд, худалдаа наймаанай организацинуудай хэрэглэмжэнүүдые хангаха тоотойгоор 1954 оной нэгэдэхи хахадта хэблэжэ гаргахыень СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай министерствые, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые, СССР-эй Ой модоной ба саарhанай промышленностиин министерствые, Металлургическа промышленностиин министерствые, Машина бүтээлгын министерствые, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствые, Электростанцинуудай ба электропромышленностиин министерствые, Оборонно промышленностиин министерствые, Авиационно промышленностиин министерствые, Химическэ промышленностиин министерствые, РСФСР-эй Нютагай ба түлишын промышленностиин министерствые, Центропромсоведые уялгалха.

11. Урда жэлнүүдтэ гаргагдаhан, хуушарhан фасонтой ба модельтэй товарнуудай худалдаа наймаанай организацинуудта суглараад байhан дээрэhээ, 1953 оной IV кварталда эдэ товарнуудай сэнгые дундаа жэшээгээр 30 процент хүрэтэр хямдаруулжа, тэдэ товарнуудые дууhан худалдаха ба шэнэдхэн бүтээхэ тушаа хэмжээ абахыень СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые, Центросоюзые ба худалдаа наймаанай сетьтэй министерствонүүдые уялгалха. тиихэдээ 1953 ондо худалдаа наймаанай организацинуудай олзоhоо орохо мүнгэн зөөриие хороожо, тиихэдэ эд хэрэглэгшэдэй кооперацида—олзоhоонь мүнгэн зөөри абажа, ниитэ дээрээ 600 миллион түхэригтэ; тэрэ тоодо гүрэнэй худалдаа наймаанай организацинуудта—400 миллион түхэригтэ, эд хэрэглэгшэдэй кооперацида—200 миллион түхэригтэ товарнуудай сэнгые хямдаруулха.

СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай министерствоhээ абтаад, хэдэн жэл соо хэбтэhэн товарнуудай (гутал, оёмол зүйлнүүд, арhан галантерей болон бусадай) сэнгые хямдаруулха, тиихэдээ 1953 ондо СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай министерствын олзонуудhаа ороhон мүнгэн зөөриие хороожо, ниитэ дээрээ 90 миллион түхэригтэ 1953 оной октябрьда хямдаруулха гэжэ СССР-эй Худалдаа наймаанай министерстводэ даалгаха.

Дурсагдаhан товарнуудай сэнгые хямдаруулха гурим 7 хоногой болзорто СССР-эй Финансын министерствотэй хамта тогтоохыень СССР-эй Худалдаа наймаанай министерстводэ даалгаха.

12. СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые, өөрынгөө мэдэллэ ниитын эдеэ хоолой предприятинуудтай бусад министерствонүүд болон ведомствонүүдые ингэжэ уялгалха:

Орон дотор ниитын эдеэ хоолой хэрэгые бүхы аргаар хүгжөөхэ ба hайжаруулха, hайнаар түхеэрэгдэhэн столовонуудай, ресторануудай, закусочнануудай, чайнануудай ба буфедүүдэй сетиие ойрын 2—3 жэл соо нилээд ехээр үргэдхэхэ ябадал хангаха, тэрэшэлэн бэлэдхэгдэдэг эдеэ хоолой шанарые hайжаруулха, ассортиментые үргэдхэхэ, эд хэрэглэгшэдые хангаха, культурые дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха гэжэ;

эдеэ хоол бэлдэхэ хүдэлмэриие үргэнөөр механизацилха, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые хахад фабрикадуудаар хангахын тула бэлэдхэлэй столовонуудые эмхидхэхэ, томо городуудта хүнүүдые түргэнөөр ба культурнаар хангахын тула закусочнануудай ба ниитын эдеэ хоолой бусад предприятинуудай сетиие нилээд үргэдхэхэ ябадал хангаха гэжэ уялгалха.

13. Арад зоной эдеэ хоолой асуудалнуудаар научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриие hайжаруулхын зорилгоор 1954 ондо Москва городтохи худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой научно-шэнжэлэлгын институдые, тэрэшэлэн Киев городтохи тэрэнэй филиалые СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй ниитэ тооhоо хүнүүдые эльгээжэ бэхижүүлхэ ба үргэдхэхэ гэжэ СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые уялгалха.

14. Хүн зониие хангалга hайжаруулхатаяа хамта, эрьесын гарташануудые доошолуулха тушаа хэмжээ абахыень СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые, Центросоюзые ба худалдаа наймаанай сетьтэй министерствонүүдые уялгалха, энээнэй тула:

арьбалалтын гуримые шангадхаха, ажахын тоосоое бэхижүүлхэ, захиргаанай-управленческэ гаргашануудые хороохо, товарнууд болон таарануудые гээлтэ хоролтодо оруулха ябадал хороохо, тэрэшэлэн туhалбариин хүдэлмэрилэгшэдые үсөөрүүлхэ;

ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилга нэбтэрүүлхэ, багсалагдаhан товарнуудые худалдаха ябадал нилээд үргэдхэхэ, транспортые ашаглалга hайжаруулха ба автогужевой шэрэлгэнүүдые хямдаруулха;

предприятинууд болон выходной базануудhаа сэхэ томо магазинуудта ба худалдаа наймаанай организацинуудай базануудта товарнуудые транзитнаар ашаалжа эльгээхэ ябадал үргэдхэхэ.

15. Мяханай продуктнуудые, загаhан товарнуудые, малай тоhо, хубсаhа болон бусад товарнуудые шэрэхын тула хэрэгтэй автотранспортна тусхай хэрэгсэлнүүдые машина бүтээлгын заводуудта бүтээхэ тухай дурадхалнуудые СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ hарын болзор соо СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствотэй, СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай министерствотэй ба СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствотэй хамта оруулхыень Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, КПСС-эй Центральна Комитедтэ

СОВЕТСКЭ ХУДАЛДАА НАЙМААЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

(Үргэлжэлэл)

СССР-эй Госплан хадаа дурсагдаһан товарнуудые шэрэлгэдэ хэрэгтэй тусхай кузовуудые түхеэрхын тула шухала тооной автомобильнуудые ба прицепүүдые 1954 ондо таһалжа үгэхэ ябадал материально-техническэ хангалгын түсэб дотор хараалха ёһотой.

16. Юумэ худалдажа абагшадай интересүүдые наринаар сахиха ябадал хангахын тула худалдаа наймаанай гуримуудые сахилга хинаха, розничнэ сэнгүүдые, юумэ худалдан абагшадта товарнуудые зүбөөр үгэлгые ба худалдагдаһан товарнуудай түлөө тэдэнтэй хэдэг тоосоое хинаха гүрэнэй худалдаа наймаанай инспекциин хүдэлмэрине һайжаруулха тушаа хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые уялгалха. Профсоюзуудай эдэбхитэдые, лавочна ба столовын комиссинуудай гэшүүдые, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин шалгалтын комиссинуудые худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдые хабаадуулжа, худалдаа наймаанай сетиие ниитээрээ шалгаха шалгалта үргэнөөр үнгэргэдэг болохо.

17. Предприятинуудта ба ажахын организацинуудта саг зуурын финансова туһаламжа үзүүлхын тула түсэбһөө гадуур ороһон олзонуудай 25 процентые үгэхэ талаар, түсэбһөө гадуур ороһон олзонуудһаа мүнгэн зөөри оруулха талаар бюджедтэй хэтдэхэ тоосоо шэнээр хэхэ гуримай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1952 оной январиин 16-да гаргаһан № 221 тогтоолой 50-дахи ба 51-дэхи пунктнууд СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын, союзна республикануудай худалдаа наймаанай министерствонүүдэй, СССР-эй болон союзна республикануудай министерствонүүдэй главурснуудай организацинууд болон предприятинуудта хэрэглэгдэхэ хүсэтэй байха гэжэ тогтоохо.

18. Худалдаа наймаанай организацинуудта мүнгэн зээли үгэхэ талаар мүнөө байгаа гуримда хубилалта хэхыень Госбанкые уялгалха гэбэл:

А) ашаг олзотойгоор хүдэлмэрилдэг ба өөһэдынгөө эрьесын мүнгэн зөөриие бүрин бүтэн байлгадаг худалдаа наймаанай организацинуудай товарнуудайнгаа түлөө түлэхын тула 30 хоногой туршада тэдэндэ зээли үгэхэ, тиихэдээ урдань үгтэһэн зээлеэр болзорһоо үнгэрһэн үритэй байбашье һаань зээли үгэхэ;

Б) худалдаа наймаанай организацинуудта зээли үгэхэдөө гомодолнуудай талаар дебиторско үриин суммада, тэрэшэлэн сүүдэөр ба арбитражаар олгогдоһон суммада өөһэдынь мүнгэн зөөриин хабаадаха хэмжээе доошолуулха. Тиихэдээ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинууд товарнуудые түлэхэдөө өөрынгөө эрьесын мүнгэн зөөриин тогтоогдоһон эгээл баға зэргын хэмжээе үлөөгөөд байгаал һаань, тэдэнэй өөһэдынь эрьесын мүнгэн зөөриин хабаадаха хэмжээн доошолуулагдажа болохо байна.

II. Худалдаа наймаанай сетиие үргэдхэн олошоруулха тухай

19. Хүн зондо хэрэгтэй бүхы эд товарай ойрын 2—3 жэлэй туршада город бүхэндэ, хүдөөтэй район бүхэндэ худалдагдадаг болохо ёһотой байһан туладань, мүн арадай хэрэглэлэй товарнууд үйлэдбэрилгын ба эд товарай эрьесын нилээд ехэ ургалтые хараадаа абан 1954 — 1956 онуудта городуудта болон хүдөө нютагуудта барижа, нээхэ шухала гэжэ тоолохо:

А) 40 мянган магазинуудые, тэдээн сооһоо 10,8 мянгыень 1954 ондо, 13,5 мянгыень 1955 ондо, 15,7 мянган магазиниень 1956 ондо. Тэрэ тоодо СССР-эй городууд, хүдэлмэришэнэй поселогууд ба районно центрнүүдтэ 9 мянган тусхай магазинуудые, тэдээн сооһоо эдеэ хоолой зүйлнүүдэй 3 мянга ба промтоварна 6 мянган магазинуудые; областной центрнүүд болон промышленна городуудта 100 томо ба дунда зэргын универмагуудые;

Б) 11000 ресторан, столово, закусочна, кафе, чайна ба буфедүүдые, тэрэ тоодо 1954 ондо 3150-ень, 1955 ондо 3700-ень, 1956 ондо 4.150-ень, тэрэ тоодо:

	1954 он	1955 он	1956 он
Ресторанууд ба столовонуудые	1.300	1.350	1500
Чайнануудые	350	350	400
Закусочна, кафе болон буфедүүдые	1500	2000	2.250

Шэнэ магазинууд болон столовонуудые нээхэдээ городуудта гол түлэб ажаһуудалай шэнэ байшангуудай нэгэдэхи дабхарта, тиихэдэ нэгэ дабхар гэрнүүдэй баригдажа байһан городуудта болон хүдэлмэришэнэй поселогуудта, районно центрнүүдтэ, худалдаа наймаанай предприятинуудта тусхай байшангуудые барижа нээхэ. Шэнээр баригдаһан худалдаа наймаанай предприятинууд һайнаар түхеэрэгдэһэн байха, худалдан абагшадые культурнаар хангаха эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусаха ёһотой.

Нүүдэл наймаа дэлгэрүүлхэ, энэ зорилгоор худалдаа наймаанай саг үргэлжын сетьгүй һууриин пунктнуудые хангахын тулада 1954 — 1956 онуудта зохихо тооной автолавкануудые, автоцистернэнүүдые түхеэрхэ.

20. Складай болон холодильна ажахын хүгжэлтын гээгдэлые усадхахын ба хүн зониие таһалгаряагүйгөөр хангаха зорилгоор нютаг нютагуудта эд товарнуудай зохихо запас бии болгохо услови байгуулхын тулада 1954—1956 онуудта холодильнигуудые, эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудай складуудые, хартаабха ба овощь хадагалдаг газарнуудые бариха программые дооро дурсагдаһан хэмжээгээр баталха:

холодильнигуудые 575 мянган тоннын багтаамжатайгаар, гастрономическа ба бакалейнэ товарнуудые хадагалха складуудые 310 мянган тоннын багтаамжатайгаар, промышленна товарнуудые хадагалха складуудые 400 мянган квадратна метр талмайтайгаар, ургамалай тоһо хадагалха амһартануудые 30 мянган тоннын багтаамжатайгаар, хартаабха ба овощь хадагалха газарнуудые 700 мянган тоннын багтаамжатайгаар, нютагуудтахи худалдаа наймаанай конторэнуудай ба ОРС-нуудай жэжэ-оптово складуудые 1.200 мянган квадратна метр талмайтайгаар.

21. Тус тогтоолой 19 ба 20-дохи пунктнуудаар тогтоогдоһон даалгабаринуудые баримталан, худалдаа наймаанай сетьтэй министерство ба ведомство бүхэнэй магазинуудые, универмагуудые, складуудые, холодильнигуудые бариха ба тусхай магазинуудые нээхэ 1954 — 1955 онуудай түсэбүүдые СССР-эй Госплантай зүбшэн, һарын болзор соо баталха гэжэ СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые уялгалха.

22. 1954 онһоо эхилэн магазинуудай барилгые СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствээр баталагдаһан типовой проектнүүдээр гү, али тэрээнтэй зүбшэһэн проектнүүдээр хэхэ; тус тус түхэлэй тусхай магазин тушаа баталагдаһан эрилтэнүүдтэй зохилдуулан тусхай магазинуудые нээхэ гэжэ худалдаа наймаанай сетьтэй министерствонүүд ба ведомствонүүдые уялгалха.

23. Городуудта худалдаа наймаанай сетиие хүн зоной интересүүдтэй зохилдуулан, үлэмжэ зүбөөр үргэдхэхэ, тиихэдэ энэ хэрэгтэхи дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые абаха, худалдан абагшадай хангалгые һайжаруулгатай холбоотой газарнуудта худалдаа наймаанай предприятинуудые томодхохо талаар хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ гэжэ СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые уялгалха.

24. Республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, крайисполкомууд, облисполкомууд, горисполкомууд министерствонүүд болон ведомствонүүдые нигэжэ уялгалха:

А) нэгэдэхи дабхарнуудтань худалдаа наймаанай предприятинуудай байха гэһэн проекттэй ажаһуудалай байшангуудые бариха зуураа, барюулагшада хэгдэжэ байгаа проектнэ хүдэлмэринүүдэй түсэбтэ оролсуулан, бүхы байшангай проектно-сметнэ документаци зохёохотоёо хамта, эдэ байшангуудай нэгэдэхи дабхарнуудта байха худалдаа наймаанай предприятинуудай байрануудые түхеэрхэ проектно-сметнэ документаци зохёохо;

Б) ажаһуудалай байшангуудта айлнуудые оруулхатай хамта худалдаа наймаанайнгаа предприятинуудые худалдаа наймаанай организацинуудай нээхынь тулада нэгэдэхи дабхарнуудтахи барилгын хүдэлмэринүүдые ажаһуудалай байшангай барилгын, тэрээниие гоёолгын бүхы хүдэлмэринүүдэй дүүргэгдэхэһээ гурбан һара урда тээ дүүргэжэ байха;

В) мүнөө үедэ ондоо юумэндэ хэрэглэгдээд байгаа магазинууд, столовонууд, ресторанууд, базанууд, складууд ба худалдаа наймаанай бусад предприятинуудай байрануудые 1954 оной майн 1 хүрэтэр сүлөөлжэ, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын ба Центросоюзай организацинуудта үгэхэ, тиихэдэ энэ даалгабариин дүүргэлтэ тухай тоосоое 1954 оной июниин 1 хүрэтэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ хүргэхэ, худалдаа наймаанай организацинуудһаа худалдаа наймаанай гэр байрануудые абаха ябадалые саашадаа гаргахагүй;

г) худалдаа наймаанай шэнэ предприятинуудые барихын тула газарай участогуудые саг соонь таһалжа үгэхэ, тиихэдээ магазинуудай городой тус тус районууд, кварталнууд ба үйлсэнүүдтэ зүбөөр хубаагдан баригдаха талыень харалсаха.

25. СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин предприятинуудта 1954 оной 1 кварталһаа эхилэн стандартна хабсарагдадаг магазинуудые ба худалдаа наймаанай стандартна хабсарагдадаг түхеэрэлгэнүүдые (шкафууд, прилавканууд) үйлэдбэрилдэг болохо тухай дурадхалнуудые һарын болзор соо СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствотэй хамта СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулха гэжэ СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерстводэ даалгаха.

26. 1956 ондо, 1953 онойхитой сасуулбал, худалдаа наймаанай сетьдэ зорюулан юумэ хүргэдэг автоматическа компрессорнүүд ба юумэ һэрюун байлгадаг түхеэрэлгэнүүдэй үйлэдбэрилгые 3 дахин, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые—8 дахин, кассова аппарадуудые—4,5 дахин, худалдаа наймаанай-транспортна түхеэрэлгэнүүдые —5,5 дахин ехэдхэхэ шухала гэжэ тоолохо.

СССР-эй Госплан болбол дурсагдаһан түхеэрэлгэнүүдые тус тус министерствонүүд үйлэдбэрилхэ гэжэ жэлэй түсэбүүд дотор хараалдаг байха ёһотой.

27. Гүрэнэй худалдаа наймаанай ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин худалдаа наймаанай организацинуудта хабаатай автомобильнуудай заһабарилга хангаха гэжэ СССР-эй Автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгы замай министерствые, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалха.

III. Кадрнуудые бэлэдхэлгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай

28. Эд бараанай эрьесые бүхы хэмжээгээр дэлгэрүүлхэ зорилгонуудые бэелүүлхэ шадабаритай мэргэжэлтэдэй кадрнуудые советскэ худалдаа наймаанай талаар бэлэдхэхэ ябадал хангаха ба худалдаа наймаа эмхидхэлгые һайжаруулха зорилгоор шухалада тоолохо гэбэл:

А) худалдаа наймаанай-экономическа институдуудта ба дээдэ һургуулинуудай факультедүүдтэ абалгые 1953 ондо 2.200 хүн байһыень 1954 ондо 3000 хүн хүрэтэр, 1955 ондо 3500 хүн хүрэтэр олошоруулха, тэрэ тоодо финансово-экономическа, политехническэ институдай ба СССР-эй Культурын министерствын университедүүдэй факультедүүдтэ —1000 хүн хүрэтэр, тиихэдэ советскэ худалдаа наймаанай Бүхэсоюзна заочно институдта абалгые 1953 ондо 2500 хүн байһыень 1954 ондо 3.000 хүн хүрэтэр олошоруулха;

Б) СССР-эй Культурын министерствын мэдэлһээ иимэ институдуудые СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын мэдэлдэ оруулха: Г. В. Плехановай нэрэмжэтэ арадай ажахын Московско институт, Ф. Энгельсын нэрэмжэтэ советскэ худалдаа наймаанай Ленинградска институт, В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ советскэ худалдаа наймаанай Самаркандска институт, советскэ худалдаа наймаанай Харьковска институт ба советскэ худалдаа наймаанай Бүхэсоюзна заочно институт, тиихэ зуураа, дээдэ һургуулинуудта худалдаа наймаанай мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгын ниитэ методическа хүтэлбэрилгые СССР-эй Культурын министерстводэ үлөөхэ;

В) СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые нигэжэ уялгалха:

Тусхай дээдэ ба дунда һургуулигүй худалдаа наймаанай хүтэлбэрилхы эрхим хүтэлбэрилэгшэд сооһоо мэргэжэлтэдые жэл бүри бэлэдхэлгые 1955 ондо худалдаа наймаанай дээдэ һургуулида 200 хүндэ, худалдаа наймаанай хоёр жэлэй курсануудта 1000 хүндэ хүргэхэ;

Тусхай дунда һургуулитай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэдэг техникумүүдтэ абалгые 1953 ондо 7.100 хүн байһыень 1954 ондо 8. 500 хүн хүрэтэр, 1955 ондо 10 мянган хүн хүрэтэр олошоруулха, тэрэ тоодо ниитын эдеэ хоолой талаар мэргэжэлтэдые 2000 хүн хүрэтэр олошоруулха, тиихэдэ худалдаа наймаанай Бүхэсоюзна заочно техникумдэ абалгые 1953 ондо 2000 хүн байһыень 1954 ондо 4000 хүн хүрэтэр олошоруулха;

Розничнэ ба оптово худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой ниитэ мэргэжэлэй худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэлгые 1954—1955 онуудта наймаанай ба кулинарна һуралсалай һургуулинуудта ба худалдаа наймаанай тусхай һургуулинуудта 1953 ондо 18.800 хүн байһанайнь орондо жэл бүри 25000 хүндэ хүргэхэ, тус тустаа ба бригадна һуралсалай ёһоор һургалгые 1953 ондо 13.600 хүн байһанайнь орондо жэл бүри 25000 хүндэ хүргэхэ, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые курсануудта хабаадуулан мэргэжэлынь дээшэлүүлхэ ёһоор һургалгые 1953 ондо 89.200 хүн байһанайнь орондо жэл бүри 128000 хүндэ хүргэхэ. Ниитэ мэргэжэлэй заочно курсануудта абалгые 1953 ондо 3000 хүн байһанайнь орондо 1954 ондо 5000 хүн хүрэтэр олошоруулха;

гол шухала мэргэжэлэй худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые —продавецүүд, поварнууд, счетоводууд болон бусадые бэлэдхэхэ зуураа, тус тустаа ба бригадна ёһоор һуралсалые үргэнөөр хэрэглэхэ. Хүнүүдые һургалгын гаргашануудые кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ ба мэргэжэлыень дээшэлүүлгэдэ үгтэдэг һомололгонуудһаа абаха, тиихэдээ энээндэ зорюулагдадаг һомололгонуудай нормонуудые ба энэ категориин хүдэлмэрилэгшэдэй тооё дахинаа хаража үзэхэ;

Г) 1954—1955 онуудта техникумүүдэй һуралсалай 12 байшангуудые, худалдаа наймаанай һуралсалай 30 һургуулинуудые ба техникумүүд болон һургуулинуудай һурагшадай хамтын байрын 39 гэрнүүдые бариха.

IV. Хүдөөдэ худалдаа наймаае һайжаруулха тухай

29. Арадай хэрэглэлэй товарнуудта — колхознигуудай, хүдөөгэй интеллигенциин, совхозууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, үйлэдбэридэ хэрэгтэй товарнуудта—колхозуудай эрилтые үлэмжэ дүүрэнээр хангахын тула Центросоюзые нигэжэ уялгалха:

А) хүдөөгэй улад зондо, тэрэшэлэн колхозуудта хэрэгтэй товарнуудые худалдаха хэрэгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тиихэдээ худалдаа наймаанда таһалдал гаргуулхагүй, худалдаа наймаанай розничнэ сетьдэ товарнуудые асаралгада удаарха ябадал гаргуулхагүй.

Хүдөөдэ улад зоной эрилтые наринаар һайнаар шэнжэлэн мэдээд, али бүхы талаарнь бүридхөөд, тиин тэрээнэй үндэһөөр шухала хэрэгтэй товарнуудые гаргаха эрилтэ промышленностиин урда табиха; республика, хизаар, область, район ба һууриин пунктнуудта товарнуудые зүбөөр абаашуулха, тиигээд арад зоной хэрэглэдэггүй, шанар муутай товарнуудые промышленностиһаа абахагүй;

Б) барилгын модо, цемент, хушалта хэхэ материалнууд, хадааһан ба барилгын бусад материалнуудта, үйлэдбэридэ хэрэгтэй товарнуудта колхознигуудай, колхозуудай эрилтые хангахын тулада эдэ товарнуудые ехээр худалдаха.

Барилгын материалнуудые, үйлэдбэридэ хэрэгтэй товарнуудые худалдахын тула 1.700 магазинууд ба складуудые 1954—1956 онуудта нэмэжэ нээхэ;

В) худалдаа наймаанай саг үргэлжын газаргүй һууриин бишыхан пунктнуудай хүн зондо юумэ худалдахын тулада расписаниин ёһоор товарнуудые асаржа байлгые эмхидхэхэ (асарха үдэрынь расписани соо бэшэхэ), энэнэй тулада 1954 ондо 500 автолавкануудые түхеэрхэ;

Г) розничнэ худалдаа наймаанай 23.000 предприятинуудые 1954 — 1956 онуудта нээхэ.

Городуудта, районно центрнүүд болоһон хүдэлмэришэнэй посёлогуудта промтовар худалдаха универсальна магазинуудые 1954 ондо барижа дүүргэхэ ба нээхэ; эд хэрэглэгшэдэй хүдөөгэй общество бүхэндэ 1-һээ үсөөн бэшэ универсальна магазинтай байха, тиигээд үлэмжэ томо һууриин пунктнуудта гутал, оёдомол зүйлнүүд, барилгын материалнуудые худалдаха тусхай магазинуудые тэрэшэлэн нээхэ, тиихэдээ нютагтахи условинуудые хараандаа абаха;

Д) складай ажахын гээгдэлые усадхахын тулада эд хэрэглэгшэдэй кооперациин, райпотребсоюзуудай ба эд хэрэглэгшэдэй обществонуудай дундахи оптово звенодо 1954—1956 онуудта 1.700 квадратна метр талмайтай бүхы янзын товарнуудай складуудые, тэрэ тоодо саг зуурын эзэмдэлгэдэ орожо, тараһан районуудта 890 мянган квадратна метр талмайтай складуудые бариха;

Е) районно центрнүүдтэ, мүн олзоборилгын кооперациин организацинуудгүй һууриин томо пунктнуудта улад зоной ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые хангахын тулада оёдолой, сабхиин ба бусад мастерскойнуудые эмхидхэхэ, гутал хубсаһа заһаха материалнуудые худалдалга үргэдхэхэ;

Ж) хүдөөдэ чайнануудай хүдэлмэриие һайжаруулха: гэр байрыень заһаха, тэдээниие шухала хэрэгтэй зөөри зөөшөөр, түхеэрэлгээр хангаха, блюдэнүүдэй ассортиментые үргэдхэхэ, бэлдэжэ байһан эдеэ хоолойнь шанарые һайжаруулха, хооллогшодые хангаха культурыень дээшэлүүлхэ.

30. Предприятинууд ба выходной базанууд дээрэһээ потребсоюзай базануудта товарнуудые сэхэ эльгээдэг практикые үргэдхэхэ гэжэ Центросоюзые уялгалха, райпотребсоюзууд ба эд хэрэглэгшэдэй обществонуудта эльгээхын тулада потребсоюзуудай базануудта товарнуудые дахин илгажа сортировалха.

31. Табан районно потребсоюзуудта ба эд хэрэглэгшэдэй районно обществонуудта 1 товаровед — инструктор хүртэхөөр бодомжолжо, товаровед-инструкторай тушаалые областной, хизаарай ба республиканска потребсоюзуудай оптово базануудай штадта, эд хэрэглэгшэдэй табан обществонуудта 1 товаровед-инструктор хүртэхөөр бодомжолжо, товаровед-инструкторай тушаалые районно потребсоюзуудай складуудай штадта бии болгохо эрхэ Центросоюзда олгохо, тэдэнэр эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй мүнөө байгааша хамта тоо соо оролсохо байна.

32. Розничнэ сетьдэ товарнуудые асарха ябадалай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин олохон организацинуудта муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээнь продавецүүд товарнуудые асархаяа ошоходоо магазинуудаа хааха баатай болодоггойнь дашарамдуулан, иимэ байдалые болюулха, худалдаа наймаанай сетьдэ товарнуудые саг соонь асарха ябадал хангаха гэжэ Центросоюзые уялгалха.

Эд бараа зайжа худалдаха ба тойруулан зөөхын тулада 1954 ондо 500 автомашина, 200 катер Центросоюзда табиха.

33. Гражданска ба гэр байрын барилга эрхилдэг республиканска министерствонүүдэй барилгын организацинуудай хүсөөр, тэрэшэлэн областной ба хизаарай гүйсэдкомуудай организацинуудаар барилга хэжэ байгааша газарнуудтань эд хэрэглэгшэдэй кооперациин складуудые, магазинуудые, хилээмэ баридаг газарнуудые барюулха ябадал хангаха гэжэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

34. Хабтагайнуудһаа хабсаргагдаха магазинуудые продавецын байха квартиратайгаар, эдэ магазинуудта зорюулагдаһан наймаанай типовой түхеэрэлгын (прилавка ба шкафнууд) комплектнүүдые жэлэй түсэбүүдтэ хараалагдаһан тоогоор бүтээжэ, Центросоюзда үгэхыень СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствые уялгалха.

35. СССР-эй Финанснуудай министерствые нигэжэ уялгалха:

А) магазинуудай, складуудай барилгада, элдэб түхеэрэлгэнүүдые абахын тулада 300 миллион түхэригэй зээли табан жэлэй болзор соо бусаахаар Центросоюзда 1954 ондо табиха.

Культфондһоо үлэһэн сүлөө байгааша 250 миллион түхэригые табан жэл болоод һээргэнь бусаахаар мүнөө барилгада хэрэглэхэ эрхые Центросоюзда олгохо.

Бэлэдхэлэй организацинуудай 70 миллион түхэригэй гол зөөринүүдые абажа, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерстводэ үритэй болоһоноо Центросоюзай түлэхыень гурбан жэлээр хойшолуулха;

Б) худалдаа наймаанай банкын конторонуудгүй хүдөө нютагуудта ба районно центрнүүдтэ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин капитальна барилгада гүрэнэй банкаар дамжуулан мүнгэ табижа байха.

36. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин капитальна барилга хангахын тулада шухала хэрэгтэй барилгын материалнуудые, түхеэрэлгэ ба барилгын механизмуудые централизованно ёһоор Центросоюзда табижа байхаар жэлэй түсэбүүд дотор хараалха гэжэ СССР-эй Госпланиие уялгалха.

37. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хилээмэ баридаг мянган пекарнинуудта хэрэгтэй, эһээһэн талха хүдхадат машинануудые, һабануудые, шэгшүүрнүүдые болон бусад түхеэрэлгэ өөһэдынгөө заводуудта хэлгэжэ, 1954—1955 онуудта Центросоюзда үгэхыень, тэрэшэлэн энэ түхеэрэлгэ тодхоходонь туһаламжа үзүүлхыень СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые, Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

38. СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые нигэжэ уялгалха:

А) эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудта хабаатай тракторнуудые Центросоюзай разнорядкаар машинно-тракторна ба тусхай станцинуудай мастерскойнуудта 1953—1954 онуудта заһабарилжа үгэхэ.

Центросоюз болбол эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудай тракторнуудые заһабарилхын тулада запасной частьнуудые ба подшипнигуудые дефектнэ ведомостьнуудэй ёһоор өөрынгөө фонднуудһаа СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ габлха, тракторнуудай заһабарилгын болото гаргашые МТС ба тусхай станцинуудта түлэхэ ёһотой;

Б) кооперативна организацинуудай худалдаа наймаанай сетьдэ товарнуудые асархын тулада, мүн колхозууд ба колхознигуудай хүдөө ажахын продуктнуудые колхозно рыногүүд дээрэ асархын тулада хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдһээ, МТС-үүдэй ба бэлэдхэлэй организацинуудай ашаануудые шэрэлгэһээ сүлөөтэй сагтань тэдээнэй автотранспортые эд хэрэглэгшэдэй кооперациин ба колхозуудай мэдэлдэ үгэжэ байха.

39. Центросоюзые нигэжэ уялгалха:

А) 1954—1955 онуудта бэлэдхэхэ гэбэл:

техникумүүдтэ,— 20.300 мэргэжэлтэдые, тэрэ тоодо 7.400 товароведүүдые, 8.300 бухгалтернуудые ба 3.600 плановигуудые;

худалдаа наймаанай-кооперативна һургуулинуудта—46.500 магазинуудые даагшадые, продавецүүдые, поварнуудые, хилээмэ баригшадые, тоосооной ба бусад хүдэлмэрилэгшэдые;

богони болзорой курсануудта — 100.000 эд хэрэглэгшэдэй обществонуудай ба райпотребсоюзуудай правленинүүдэй түрүүлэгшэнэрые, худалдаа наймаанай таһагуудые даагшанарые, магазинуудые даагшанарые, чайнанууд ба столовонуудые даагшанарые ба бусад хүдэлмэрилэгшэдые;

Б) эд хэрэглэгшэдэй кооперацида удаан саг соо хүдэлжэ байгаа хүдэлмэрилэгшэдтэ — практигуудта тусхай эрдэмтэй болохо услови байгуулхын тулада тусхай дунда эрдэмтэй болоһон тухай диплом үгэхэ эрхэтэйгээр худалдаа наймаанай кооперативна областьнууд хоорондын хоёр жэлэй 10 һургуулинуудые 1954 ондо эмхидхэхэ. 1954—1956 онуудта эдэ һургуулинуудта 1000 хүниие һургажа гаргаха;

В) сэхэ худалдаа наймаанай, бэлэдхэлэй ба үйлэдбэриин предприятинуудта бригадна ёһоор ба тус бүридэнь һургажа кадрнуудые бэлэдхэхэ ябадалые үргэнөөр хэрэглэхэ. Ажал тушаа түсэбүүдээр тогтоогдоһон хүдэлмэрилэгшэдһөө дээшэ 50 мянгаһаа үсөөн бэшэ хүниие эд хэрэглэгшэдэй кооперациин культфондын зөөреэр энэ аргаар жэл бүри һургажа гаргаха.

40. СССР-эй Культурын министерствые нигэжэ уялгалха:

А) Львовско худалдаа наймаанай экономическа институдые Центросоюзда 1954 оной июлиин нэгэн болотор бусааха;

Б) союзна республикануудтахи университедүүдэй экономическа факультедүүдтэ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ группануудые эмхидхэжэ, тэдээндэ жэл бүри хамта дээрэнь 500-һаа үсөөн бэшэ хүнүүдые абажа байха.

41. Центросоюзые нигэжэ уялгалха:

эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудай Уставуудые наринаар шангаар сахиха, хүтэлбэрилгын ба хиналтын органуудые Уставнуудаар тогтоогдомол болзорнуудтань һунгаха, тэдэнэй тоосооё пайщигуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэхэ ябадалые хангаха;

Кооперативуудай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта табилгада пайщигуудые, тэдээнэй һунгаһан шалгалтын, лавочна ба столовын комиссинуудые үргэнөөр хабаадуулха.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудай һунгагдамал хүдэлмэрилэгшэдые ба мэргэжэлтэдые хуули бусаар ажалһаань гаргаха, ондоо тээшэнь абаашаха ябадал гаргахагүй.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ, КПСС-эй Центральна Комитедтэ

СОВЕТСКЭ ХУДАЛДАА НАЙМААЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

(Түгэсхэл)

V. Колхозно худалдаа наймаае һайжаруулха тухай

42. Республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, ажалшадай депутадуудай областной, хизаарай, городской ба районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудые ба СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые иигэжэ уялгалха:

А) колхозно рыногүүд дээрэ түрүүшын ээлжээндэ томо городуудта болон промышленна центрнүүдтэ хүдөө ажахын продуктнуудайнгаа үлүү гараашыень колхозуудай ба колхознигуудай худалдахын тулада зохистой эрхэ байдалнуудые бии болгохо шухала хэмжээнүүдые абаха.

Хүдөө ажахын продуктнуудые колхозно рыногүүдтэ асаралга эмхидхэхэ хэрэгтэ байгаа дутуунуудые ойрын сагта зайсуулха, тиин хүдөө ажахын продуктнуудайнгаа үлүү гараашыень колхозно рыногүүд дээрэ нилээд ехээр асаржа колхозууд ба колхознигуудай худалдадаг болохыень хангаха;

Б) наймаанай хэрэгтэй эүйлнүүдээр, шэгнүүр, тусхай хубсаһаар колхозно рыногүүдые һарын болзор соо дутамаггүйгөөр хангаха;

В) колхозно рыногүүд дээрэхи павильон ба ларегуудта наймаа хэхэ газарнуудые колхозуудта гаргажа үгэлгэ, тэрэшэлэн рыногүүдэй наймаа хэгдэдэг гэрнүүдые саг үргэлжэ наймаа хэжэ байхынь тулада колхозуудта арендээр тушаалга хангаха. Хүдөө ажахын продуктнуудые хадаглахын тулада складской байрануудые, тэрэшэлэн шуналга инвентаринйе түлөөһэтэйгөөр колхозууд ба колхознигуудта үгэжэ байха.

Колхозууд ба колхознигуудые мяханай-контрольно ба һүнэй-контрольно станцинуудай һаадгүйгөөр хангажа байхыень, тэрэшэлэн мяха сабшаха, мяха ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые шэгнэхэдэ туһа хүргэжэ байхыень хангаха;

Г) колхозуудай ба колхознигуудай эрилтэнүүдые хангажа шадаха ассортиментэйгээр промышленна товарнуудые колхозно рыногүүд дээрэ ба тэдээнэй ойро дүтын үйлдэбэринүүдтэ наймаалха.

Гүрэнэй худалдаа наймаанай нютагай органуудтай зүбшэн хэлсэжэ ажахын товарнуудаар, мори тэргэнэй тоног ба хэрэгсэлнүүдээр, үйлдэбэридэ хэрэгтэй бусадшье товарнуудаар городтохи колхозно рыногүүд дээрэ наймаа нээхэ эрхые эд хэрэглэгшэдэй кооперацида олгохо;

Д) комиссионно гуримаар худалдахаяа колхозууд ба колхознигуудһаа продукт абадаг эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудта комиссида абтаһан продуктнуудаа худалдаха ба хадаглахынь тулада хэрэгтэй магазинуудые, павильонуудые, палаткануудые ба складской байранууды үгэжэ байха;

Е) 1954—1956 онуудай туршада городуудта 508 колхозно рыногүүдые шэнээр бариха, мүнөө байгааша рыногүүд дээрэ колхозуудта ба колхознигуудта хабаатай товарнуудые хадаглахын тулада 750 складуудые ба 750 холодильнигуудые, 750 чайнануудые, мяханай-контрольно 750 ба һүнэй-контрольно 750 станцинуудые бариха.

СССР-эй Худалдаа наймаачай министерство болбол союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэй хамта колхозно шэнэ рыногүүдые, рыногүүд дээрэ складуудые, холодильнигуудые, чайнануудые, мяха-һүнэй контрольно станцинуудые бариха пунктнуудые хоёр һарын турша соо хаража үзөөд батлаха ёһотой.

43. Центросоюзые иигэжэ уялгалха:

А) колхозно рыногүүд дээрэ худалдахын тулада колхозуудтай сэн тааралдажа тэдээнһээ хүдөө ажахын продуктнуудые эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудые худалдан абадаг болгуулха, тиихэдээ колхозууд болбол комиссионно түлэбэрииие эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудта түлэхэ ёһотой;

Б) колхозно рыногүүд дээрэ худалдахын тулада колхозууд ба колхознигуудһаа хүдөө ажахын продуктнуудые эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудай комиссида абаха условинууд ба гуримые хоёр неделиин болзор соо зохёожо, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерстводэ табиха.

44. Колхозно рыногүүд дээрэ хүдөө ажахын продуктнуудые абаашахынь тулада хүдэлмэриһөө сүлөө автотранспортһаа колхозуудта автотранспорт үгэжэ байха, мүн поезднууд ба пароходуудай ерэхэдэнь ашаанай тусхай автомобильнуудые тиишэ эльгээжэ, түмэр замай станцинуудһаа, пристаньнуудһаа колхозуудай ба колхознигуудай хүдөө ажахын продуктнуудые колхозно рыногүүдтэ абаашуулха хэрэгые томо городуудта эмхидхэхэ гэжэ Центросоюзые, СССР-эй Автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгынуудай министерствые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй хизаарай ба областной гүйсэдкомуудые уялгалха.

45. Мүнөө байгаа колхозно рыногүүдые болбосон түхэлтэй болголгын 1953 оной дүрбэдэхи кварталай, 1954 оной түсэбүүдые зохёожо, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствотэй зүбшэн тэдээнээ батлаха, колхозно рыногүүдые бариха ба болбосон түхэлтэй болгоходо хэрэгтэй барилгын материалнуудые табиха ябадалые хангаха гэжэ республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалха.

* * *

Гүрэнэй, кооперативна ба колхозно худалдаа наймаанай эрид дэбжэлтэ хангаха гээшэ бүхы партийна, советскэ ба профсоюзна органуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй Центральна Комитет толоно. Нютагай советскэ, партийна ба профсоюзна организацинууд магазинуудай ба столовонуудай хүдэлмэриин хойноһоо үдэр бүриин хиналта хангаха, советскэ худалдаа наймаанай принципүүдые эбдэһэн ябадалтай эрид шанга тэмсэл ябуулха, магазинуудай болон столовонуудай хүдэлмэридэ гаргуулэгдэһэн дутагдалнуудые усадхахын тула саг соонь хэмжээ абаха, улад зониие хангалтые саг үргэлжэ һайжаруулгые түйлаха уялгатай.

Советскэ худалдаа наймаан социалистическэ экономикын шухалын шухала участогуудай нэгэниинь гээшэ, зүгөөр советскэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд болбол арад зониие үдэр бүри хангаха хүндэтэ зорилго дүүргэхэ уялгатай, социализмын ажалшадай отрядуудай нэгэн гээшэ гэжэ ойлгоод, худалдаа наймаанда ба худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ мүнөө хүрэтэр үшөөл хайхарамжагүйгөөр хандадаг ябадал болюулхыень, тэдээниие нүхэрэй ёһоор дэмжэхэ ба хүндэлхэ оршон байдал бии болгохыень нютагуудай советскэ ба партийна организацинуудһаа СССР-эй Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй Центральна Комитет эринэ.

Худалдаа наймаанай организацинуудай ба предприятинуудай хүдэлмэридэ байгаа дутагдалнуудые тон богони болзорто үндэһөөрнь усадхаха, советскэ худалдаа наймаае шэнэ, бүри дээдэ хэмжээндэ үргэхэ гээшэ — советскэ худалдаа наймаанай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй уялга мүн.

Жэлэйнгээ түсэбые үлүүлээ

Бичурын аймагай машинно-тракторна станцинуудта тракторна бригадануудай ба тракторстнуудай хүдэлмэриин дүнгүүд гаргагдаба. Энэ жэлдэ Бичурын МТС-эй № 4 тракторна бригада (бригадирынь Н. Ф. Григорьев) эрхим амжалта туйлаа. Энэ бригада тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые 126 процент дүүргэһэн ба 4 тонно түлишэ горючи алмаһан байна. № 13 тракторна бригада (бригадирынь Ф. Ф. Ткачёв) тракторна хүдэлмэриингөө түсэбые 124 процент дүүргээд, 6881 килограмм горючи алмаа.

Бичурын МТС-эй тракторист С. Утенков, Бага-Куналейн МТС-эй тракторстнууд В. Черноулов, Б. Цыренов, И. Фалилеев, Окино-Ключевскойн МТС-эй тракторстнууд Н. Асеев, С. Разуваев, С. Новокрещённых, Г. Бутаков гэгшэд жэлэйнгээ даалгабарииие 1,5—2 дахинаар үлүүлэн дүүргээ. Түрүү тракторна бригаданууд ба тракторстнууд аймагай Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ.

Хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэ гээшэ механизаторнууд болон мэргэжэлтэдэй нэрэ хүндын хэрэг мүн

Республикымнай промышленна предприятинуудта хүдэлмэрилжэ байһан инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхээ һайн дураараа хүдөө гаража байна

* *

Механизаторнууд МТС-үүдтэе бусана

Торийн аймагай МТС-үүдтэ һүүлэй үедэ анханай механизаторнуудһаа тон олон мэдүүлгэнүүд орожо байна. Торийн ба Бургалтайн МТС-үүдтэ 15 хоног соо арбаад гаран тракторстнууд, комбайнернууд, слесарьнууд, шофернууд, механигууд, тракторна бригадын бригадирнууд мэдүүлгэ барижа, һөөргөө механизаторнууд болохо дура хүсэлөө мэдүүлбэ. Тиихэдэ Торийн МТС-тэ 35 хүн тракторна курсада эльгээгыт гэһэн мэдүүлгэ үгөө. МТС-эй дирекци эдэ патриодуудай дура хүсэлые һайшаажа, тракторстнуудай курсада эльгээбэ. Мүн Бургалтайн МТС-һээ олон хүнүүд курсада ябуулагдаа. Тэдэнэй тоодо Анатолий Кречетов, Георгий Полютов болон бусад оролсоно. Уһан замай флодто матросоор ажаллажа байтараа Улан-Удэ городһоо ерэһэн хуушанай тракторист Виктор Иванович Леонов иигэжэ хөөрэнэ:

—Пленумэй тогтоолтой гүнзэгыгөөр танилсаад байхадаа МТС-тэ тракторист боложо, хуушанайнгаа мэргэжэлээр ажаллаха дурам хүрэбэ. Тиимэһээ МТС-эй дирекцидэ мэдүүлгэ бариһан байнаб. Мэдүүлгэдэмни хангалтатай харюу үгтөөд, хүдэлжэ эхилээб.

«Би армиһаа һаяхан бусажа ерээб. Урдань токарь мэргэжэлтэй байһан хүм. Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхын түлөө МТС-тэ ажаллаха гэжэ шиидээб» гэжэ мэдүүлгэ соогоо Николай Семенов бэшэһэн байгаа. Торийн МТС-эй дирекци нүхэр Семеновые токарёор абаһан байна.

«Би урдань Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо Торийн МТС-эй тракторна бригадын бригадираар ажалладаг байгааб. Удаан болонгүй гэртээ бусахаб. Намайе хуушан ажалдам оруулхые найданаб» гэжэ сэрэгэй албанда байһан нүхэр Бутаков Торийн МТС-эй директортэ бэшэбэ.

«Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг тракторна бригадын бригадир мэргэжэлээ дээшэлүүлхын түлөө курсада эльгээгдэхэ юм. Тиимэһээ танай мэдүүлгэ һайшаагдана. Зүгөөр яаралтай гэртээ бусажа, хуушан ажалдаа орохые хүсэгты» гэһэн харюу МТС-эй директор Жарников нүхэр Бутаковто эльгээбэ.

Урданай механизаторнууд — Сэлэнгын барилгын конторын хүдэлмэрилэгшэ, тракторист Иван Будунов, слесарь Ефим Невьянцев болон бусад Торийн МТС-тэ ерэжэ, ажаллаха байһанаа мэдүүлнэ.

МТС-тэ бусаад, хүдэлмэрилжэ байһан механизаторнуудай тоо улам олошорно. Жэшээнь, Ефим Семенович Федотов Бургалтайн МТС-тэ хүдэлмэрилхөөр ороод, мүнөө «Заветы Ильича» колхоздо «С-80» маркын трактораар намарай пар хахалха зуураа үдэрэйнгөө нормые 100-һаа холо үлүү процент дүүргэжэ ябана.

Урдань Бургалтайн МТС-тэ тракторстаар ажалладаг байһанаа 1943 ондо болёод һая болотор «Улаан Бургалтай» колхоздо моришоноор ажаллажа байһан Цырен-Ханда Гармаев мүнөө мүн лэ тракторист болоод, СТЗ-НАТИ трактораар намарай пар хахалжа байна.

Д. Найданов.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй суглаан

Һаяхан Баргажанай аймагай Куйтунска МТС-эй клуб соо хүнүүд олоороо сугларба. Тэдэнэй дунда механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд — агрономууд, зоотехнигүүд, ветеринарна врачууд, мелиораторнууд, мүн МТС-эй харьяата колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба аймагай партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд бии.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй ба «Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрииие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолнуудаар МТС-эй саг үргэлжын механизаторска кадрнуудай ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй урда табигдаһан зорилгонууд тухай МТС-эй директорые политическэ талаар орлогшо Г. Цыденов элидхэл хэбэ.

— МТС-эй хүдэлмэрииие саашадань һайжаруулхын тула бидэнэр эхин түрүүн саг үргэлжын кадрнуудтай болохо байнабди, — гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. —Энээнһээ хойшо манай МТС нилээдгүй томо болохонь, үүргэнь үшөө ехээр дээшэлхэнь, аймаг соохи колхозуудай таряанажал ба малажалые хүгжөөхын түлөө айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулагдахань. Энэ ехэ хүдэлмэриие дүүргэлгэдэ манай механизаторнууд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд шиидхэхы хүсэн болохо үүргэтэй гээшэ. Хүдөө ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын зохёоһон программые дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа өөһэдынгөө дүй дүршэлые гаргахабди, — гээд нүхэр Цыденов элидхэлээ дүүргэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр П. Борисов үгэ абажа, МТС-тэ саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд тухай хэлэбэ. МТС-эй главна агрономоор нүхэр Краевская, главна зоотехнигээр —нүхэр Лаулин, ахалагша ветеринарна врачаар нүхэр Монтоев хүдэлмэрилхэ юм. Эдэнэр бүгэдэ дээдэ һургуулитай, хэдэн жэлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй байна. Мүн баһа колхоз бүхэндэ хүдэлмэрилхэ агрономууд, зоотехнигүүд. ветеринарна врачууд, мелиораторнууд томилогдоо. Тэдэнэй дунда үни удаан, һайнаар ажаллажа байһан хүнүүд олон.

Тус МТС саг үргэлжын механизаторска кадрнуудтай болобо. Ганса тракторстнууд, тракторна бригадын бригадирнууд, тэдэнэй туһалагшад ба учетчигууд зуун хүн болоно. Тэдэнэй 70 хүниинь саг үргэлжын механизаторска кадрнуудай тоодо орожо, мүнөө МТС-эй намарай заһабарилгын хүдэлмэридэ бэлдэжэ байна. Дутуу байһан механизаторнуудые хүсэлдүүлхын тулада 30 хүниие механизаторска кадрнуудай Татауровска һургуулида һаяар эльгээхэ гэжэ тогтообо.

Мүнөө жэлэй малай үбэлжэлгын үедэ колхозуудай малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэрииие механизацилхын тула 30 хүнтэй тусхай бригада эмхидхэхээр хараалагдаба.

Колхознигуудай дунда хүдөө ажахын советскэ түрүү наукын заабаринуудые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал мүнөө хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй шухала хэрэг болоно гэжэ тоологдобо.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолой ёһоор колхозой таряанажалые ба малажалые түргэнөөр хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хараалһан перспективнэ түсэбүүдые табихыень колхозой түрүүлэгшэнэртэ дурадхагдаба.

Энэ суглаан дээрэ колхозуудай малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые түргэдхэхэ ба МТС-эй намарай заһабарилгын хүдэлмэриие эхилхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсээд, зохихо тогтоолнуудые абаба.

О. Раднаев, манай корреспондент.

Мэргэжэлтэдые халуунаар угтана

Парти, правительствын уряалаар Бичурын аймагай машинно-тракторна станцинуудта мэргэжэлтэд олоороо ерэжэ байна.

Ерэһэн мэргэжэлтэд ба механизаторнуудые МТС-үүд халуунаар угтажа, тэдээндэ бүхы условинуудые байгуулна. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын «Механлит» заводой инженер-механик нүхэр Шаповай Бага-Куналейн МТС ошоходонь, тэрээндэ МТС-эй территори дээрэ квартира үгөөд, МТМ-гэй байдалтай һайнаар танилсуулһан байна.

Мүнөө эндэ ерэһэн мэргэжэлтэдэй байха хоёр квартиратай байрын гэр баригдажа байна.

Бичурын МТС-тэ ажаллахаар Улан-Удын модоной заводһоо тракторист Николай Афанасьевич Гомзяков ерээ. «Би Советскэ Армида мордохынгоо урда тээ 4 жэл Иволгын МТС-тэ тракторстаар ажаллаа һэм. Армиһаа табигдажа ерээд, жэлэй туршада модоной заводто дежурна слесареэр хүдэлмэрилөөб. Мүнөө партиин ЦК-гэй Пленумэй сэсэн мэргэн тогтоолтой танилсаад, БМАССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ намайе Бичурын МТС эльгээгыт гэжэ хандаһан байгааб. Тиин минии гүйлтые хангаа. МТС-тэ ерэхэдэмни һайнаар түхеэрэгдэһэн квартира үгэбэ» гэжэ нүхэр Гомзяков хөөрэнэ.

М. Фалилеев.

Дахинаа механизаторнуудай зэргэдэ

Бичурын аймагай Бага-Куналейн МТС-тэ хүдэлмэридэ абахые гүйһан мэдүүлгэнүүд урдын механизаторнуудһаа үдэр бүри орожо байна. Урдань тракторна бригадын бригадир ябаһан Константин Гаврилович Никитинһэ мэдүүлгэ оробо. Тэрээн соогоо нүхэр Никитин иигэжэ бэшэнэ:

— КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, минии хүдэлхэ газар МТС-тэ гэжэ шиидэбэб. Намайе МТС-эйнгээ хүдэлмэридэ абахыетнай гүйнаб.

Энэ патриодой гүйлта хангагдаба.

М. Николаев.

АЖАЛАЙ АЛДАР

Апрель һарын урин игаабарида Үльдиргын үргэн талын, халсатай хадануудай саһан эрээлжэ, 1941 оной хабарай тарилга улам ойротожо байгаа һэн. Зүүн Үльдиргын колхознигууд гэр байрануудые бэлдэн, урматай баяртайнууд, сүлөөгүй хүдэлнэ. Үдэр һүнигүй оролдожо гэрнүүдые бэлэн болгожо, түлеэ залһа бэлдэжэ ябахадаа үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэнэд.

—Манай Үльдиргэдэ, колхоздомнай зөөжэ ерээд, хэтэдээ нютагжахаяа, айл аймагнай болохоёо ерэжэ ябахадань, һайн һайханаар угтангүй яаха һэнбибди.

—Тиимэ, тиимэ. Ахадүүгээ, худа урагаа уттаһанһаа багашье ондоогоор һананагүйб.

—Урданьшье Россиһаа зөөжэ ерэһэн ородууд бурят зониие өөдэ татадаг, шэнэ ажалда һургадаг байһан юм. Мүнөө Татарска АССР-һээ ерэхэ колхознигууд маанадайгаа дүршэл улам баяжуулха, ямар нэгэн шэнэ шадабарида һургаха байха.

Уданшьегүй, колхозой ба МТС-эй автомашинануудаар шэнэ зөөдэлшэд-колхознигууд буужа, халуун уттамжа, урин хөөрэлдөөн болоо һэн.

Зөөжэ ерэгшэдэй дундаһаа Хахимов Замали гэжэ үндэр бэетэй, туранхайшаг хара хүн баярлан энеэбхилһэн шарайгаар алад холуур тойруулан хараад, һүүлээрнь угтажа тойрон байһан колхознигуудые нэгэ нэгээр хаража, юун гэхээ хүлеэлгэжэ ядуулан, хоёр гараа урдаа дэлгээжэ:

—Нүхэд, ямар уужам, баялиг нютаг гээшэб! Ямар һайхан сэдьхэлтэй, тэнюун зон гээшэбта. Бидэ тантай хамта ажаллахаа, нютагжахаа зөөжэ ерээбди. Советскэ хүниие ажал суурхуулдаг юм. Ажал гээшэ ахадүүгэй холбооё улам бэхижүүлдэг юм. Бидэ ажалай хүндэһөө тэрьелжэ ябаһан зон бэшэбди. Олон мал үсхэмөөр, баян таряа ургуулмаар нэмжээ тала нугатай энэ уужам нютагта ажалаа хамтадхажа, хамтын хүсөөр колхозоо баян, культурна болгожо, түбхинэхээ Эхэ оронойнгоо уряагаар зорижо ерээбди. Би ажалгүй һуужа шададагүй хүм. Ажал бэеымни шангадхадаг, сэдьхэлым омогоршуулдаг. Зургаан хүбүүтэй, нэгэ басагатайб. Ехэ хүбүүн Загрудим 16 наһатай. Улаан сурба, хоолойн дарамта хүн ерэбэ гэжэ бү һанагты. Хүбүүдээ һургуулиин туһаламжаар өөртөөл адли ажалшаар хүмүүжүүлхэб. Хүүгэднай танилсат,—гээ һэн.

Энэ Замалиин хурса шумууһан хүбүүд нюур нюураа харалсан байгаад һэн.

Нютагай колхознигуудай зүгһөө үбсүүндээ медальтай үндэр үбгэн бодожо:

—Үльдэргэ үрэжэлтэй нютаг, тариһан юумэ ургадаг, ажаллаһан хүн өөдэлдэг юм. Таряанай, сабшалангай газар, ой модон, уһа гол булта тэнсүү байха. Манда юун хэрэгтэйб? Ажаллахал хэрэгтэй. Малаа хаража, машина эдэлжэ шадаха ёһотойбди. Ажалша малша хүнүүдтэймнай уулзагты, танилсагты. Гэртэнь орожо, халуун сайгынь уугты. Булта хүлеэжэ, угтажа байнад. Саашадаа солотонаймнай дунда багтажа орогты. Һайханаар түбхинэгты. Хүгшэднай жаргаг, хүүгэднай ургаг. Түрэл гарал болохобди. Түрэ найртаа урилсахабди,—тэнэ.

Иигэжэ, Үльдэргын колхознигууд зөөжэ ерэгшэдые урин дулаанаар угтан, колхоздоо багтаажа, хуби жаргалаа нэгэдхээ бэлэй. Эхэ ороноо фашистска булимтарагшадһаа хамгаалха Агуухэ дайнай хүндэ жэлнүүд эдэнэй ахадүүгэй холбооё улам бэхижүүлээ.

Хахимов Замали колхоздоо огородой бригадын бригадираар олон жэлдэ хүдэлжэ, овощиин үндэр ургаса ургуулжа, колхоздоо ехэ олзо оруулһан ба огород һайнаар ургуулгын жэшээ харуулһан байна. Зондоо хүндэтэй, ажалша солотой Хахимов Замалиин хүбүүд хойно хойноһоон һургуули дүүргээд, шиираг бээ бэелжэ, «гарынь ганзагада, хүлынь дүрөөдэ хүрэхэдөө» булта механизаторнууд болоо. Загрудин комбайнер юм, суута тракторист Абзаал дайнда наһа бараа. Хашабудин механик, Ярхумодин Ходой хоёр тракторстнууд. Замалиин хүбүүдэй ажалша бэрхые, абари һайнтайе Үльдэргын зон үльдэргөөрөө магтадаг.

Эгэтын МТС-тэ «С—4» гэжэ шэнэхэн самоходно комбайнай ерээд байхадань, шадабари, оролдосо ехэтэй Хахимов Загрудинда тэрэниие найдан тушаагаа һэн. Загрудин энэ комбайные һайнаар ашаглажа, 1952 оной таряа хуряалгын үедэ 350 га хуряахын оронд 439 га эрхим шанартайгаар хуряажа, ехэхэн бензин арьбалаа һэн. Энэ жэлдэ Эгэтын МТС «Сталинец—6» комбайн абахадаа эрхимэй эрхим Хахимов Загрудинда найдан тушаагаад, суута тракторист, Загрудинай дүү Ярхумодиниие тракторстнь болгожо, ахадүүнэрэй агрегат байгуулаа һэн.

Эгэтын МТС-эй харьяата колхозуудта энэ жэл муу бэшэ ургаса ургуулагдаа. Бороогүй хуурай намар боложо, механизаторнууд хаба шадабаряа дуран соогоо гаргаа. Тэдэнэй дунда ахадүү Хахимовтанай агрегат урилдаанда түрүүлһэн хурдан агта шэнгеэр тобойжо шалгараа. Загрудин 650 га эрхим шанартайгаар хуряажа, 3400 центнер таряа колхозой ток дээрэ билтаргаба. 4 центнер шахуу горючи алмаа. Ярхумодин—тракторист энэ жэлэй сезон соо зөөлэн хахалалгаар 1500 га хахалаад, мүнөө намарай пар хахалжа ябана.

Үдэшэлэн Загрудин тоёор хубсалжархёод, залгалаатай шэнэ гэрэйнгээ баруун тээ Задорновой «Амур-батюшка» гэжэ роман, «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолтой газетэ баринхай, тойрожо байһан хүнүүдтэ энеэбхилэн хөөрэнэ.

—Урдань зүүн хизаар зөөжэ ерэгшэд тухай энэ роман соо уншахадаа өөрынгөө эхэ эсэгын энэ нютаг хүндэтэйгөөр зөөжэ ерээд, туһалуулжа, тэдхүүлжэ түбхинэһые һананаб.

Энэ, КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» гүнзэгы удхатай тогтоолые хэдэн дахин уншааб, бидэ механизаторнуудта ямар ехэ анхарал гаргаа гээшэб. Хүдэлхөөл мэдэхэ саг болоо даа. Бидэ бүлөөрөө хэдэн дахин уншаабди. Бидэнэр механизаторнуудта үлэмжэ һонирхолтой байгаа. Механизаторнууд байһандаа омогорхообди. Шэнэ машина шудалха байна даа. Ганса таряа хуряалгын үедэ хүдэлөөд болихогүй, таряа хуряалга залгуулан, хартаабха малтахада яахаб. Бидэнэр энэ тогтоол бэелүүлхын түлөө унаһан малгайгаа абангүй, үнэн зүрхэнһөө оролдохобди,—гэнэ. Хахимовай патриотическа хөөрөөе шагнажа байтарнай колхозой почтальон ерээд, шэнэ газетэ оодон тэргэ дээрэһээ һарбайба. Шэнэ газетэдэ бултанай анхарал хандаба ха.

Республикын МТС-үүдэй дунда Эгэтын МТС-эй түрүүлжэ ябаһые мэдээн дээрэһээ уншаад, булта урмашажа, түрүү комбайнер Хахимовые илалта туйлаһандань амаршалбабди. Хахимов Загрудин Замалеевич энеэбхилэн:

—Парти, правительствын халуун анхаралай, партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоолой харюуда улам һайнаар ажаллахаб, — гээд, ажалша бажагар гараа һарбайба.

Цокто Номтоев.

„Политотделец“ колхоздо

Мал үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэбэ

ТҮНХЭН. Колхозой малшад энэ жэлдэ эмхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, ниитынгээ мал үсхэбэрилхэ жэлэйнгээ даалгабари дүүргэбэ. Жэшээлхэдэ, октябриин нэгэнэй байдалаар, мал үсхэбэрилхэ түсэбөө эбэртэ бодо малаар—100,5 процент, хони ба ямаагаар—100, гахайгаар — 112, морёор—104, шубуугаар — 115 процент дүүргэбэ.

Мүнөө колхозой малшад «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые һайшаагаад, тэрэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

Сентябрьска Пленумэй материал шудална

20 гаран агитаторнууд ба 5 лекторнууд таряанажалай бригаданууд ба малай фермэнүүд дээгүүр ябажа. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолоор ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

Һүүлэй үедэ колхоз дотор хамта дээрээ 100 гаран хөөрэлдөөн үнгэргэгдэһэн, 6 лекци уншагдаһан байна. Агитаторнууд нүхэд Демин, Бокорёва ба бусад өөһэдынгөө хүндэтэ үүргые илангаяа һайнаар дүүргэнэ.

Клубаа бэлэн болгобо

Колхозой правлени ба партийна эхин организаци клубаа үбэлэй үедэ хүдэлмэрилхөөр бэлэн болгохын түлөө ехэхэн хүдэлмэри хээ. Клубай байшан һэльбэн заһабарилагдаһан, пеэшэниинь шэнээр табигдаһан байна.

Мүнөө клубынь гоёогдон шэмэглэгдэнхэй. Тэндэ патефон, даам, шатар, домино гэхэ мэтын зүйлнүүд бии.

П. Демин.

Һаяхан Венэдэ намарай ярмарка дүүрэбэ. Тэрээндэ Австри, Советскэ Союз, Англи, Польша, Итали, Чехословаки, Венгри, Болгари, Баруун Германи, Германска Демократическа Республика ба бусад оронууд хабаадаа.

Советскэ павильон ехэ амжалтатай байба. Ярмаркын 8 үдэрэй турша дотор хахад миллион шахуу хүн тэрэниие хараба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Венэдэ намарай ярмаркала хабаадалсаһан советскэ павильон.

ТАСС-эй фотохронико.

Музейн үрэ жэмэстэ участок

Революциин урда тээ манай эндэ сад таридаггүй байһаниинь мэдээжэ. Забайкальеын сагай уларилай хүйтэн тулада элдэб жэмэсүүдые ургуулжа болохогүй гэжэ хүнүүд һанадаг байгаа. Харин советскэ засагай жэлнүүдтэ манай ажалшад хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрхилжэ эхилээ һэн. Академик В. А. Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлхэ Кяхтын музей манай республикын урда зүгтэ этээн түрүүшынхеэ сад тарижа эхилһэн юм. Бүри 1936 ондо туршалгын участок бии болгохын тулада Иркутскын нэгэ садоводһоо малинын, крыжовнигой нарай эшэнүүд эндэ асарагдаа һэн. Музейн бишыхан сад дотор тариһанай һүүлээр тэдэнь ургажа эхилээ бэлэй. 1938 ондо садай талмай улам ехэдхэгдэжэ, бусад зарим ургамалнууд таригдаһан байгаа. Тус участок 1242 квадратна метр газар эзэлдэг болоо һэн. Удаадахи жэлдэнь тэрэ участок дээрэ үхэр шодэ, сибирскэ абрикос, нютагай элдэб модод таригдаа бэлэй. Тэрэ сагһаа эхилжэ, музей элдэб научна эмхи зургаануудаар, туршалгашад-садоводуудаар барисаатай болобо. Музейн хүдэлмэрилэгшэд Красноярск городһоо яблока асарба. 1940 ондо эндэ мичуринска 14 янзын яблоканууд, хоёр сортын гүлзээргэнэ таригдаба.

Мүнөө үедэ музейн сад соо арбаад гаран сортын яблока ургуулагдана. Энэ дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, хэрбээ һайнаар харууһалаад байгаа һаа, садта таригдадаг культуранууд манай эндэ амжалтатайгаар ургуулагдажа болохо байна. Манай туршалгын участогай хүдэлмэрилэгшэд сад тариха дуратай хүнүүдтэ, эдир натуралистнуудта практическа туһаламжа үзүүлдэг, нарай эшэнүүдые үгэдэг байха юм.

Мүнөө үедэ манай аймагай колхозуудһаа гадна, зарим һургуулинууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшад сад таридаг боложо байна. Жэшээлхэдэ, Кяхтын һургуулиин хүүгэдэй байшангай дэргэдэ 0,6 гектар газарта үрэ жэмэстэ сад һуулгагданхай. Энэ бишыхан сад соо ранеткэнүүдэй 115 эшэ, 50 сибирскэ яблони, вишниин 40 эшэ болон бусад ургамалнууд таригданхай.

Манай һанахада колхозууд, һургуулинууд бүхэндэ үрэ жэмэстэ садуудые тариха арга боломжо бии. Энээнэй тулада гансал үүсхэл оролдолго хэрэгтэй.

Р. Тугутов.

Гүрэнэй уральска арадай хоор Бухарестдэ ошоод байна

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Мүнөө Румынида румыно-советскэ хани барисаанай һарын үнгэржэ байһантай дашарамдуулан, гүрэнэй уральска хоор эндэ ерэбэ. «Флоряска» гэжэ спортивна ехэ зал соо үсэгэлдэр 2 мянга шахуу хүнүүдэй байлсахада, советскэ артистнуудай түрүүшын концерт болобо.

Г. Георгиу-Деж түрүүтэй Румынска Арадай Республикын правительствын гэшүүд, СССР-һээ Румынида байгаа посол А. Г. Мельников, арадай демократиин оронуудай дипломатическа түлөөлгэтэ газарнуудай толгойлогшонор ба сотруднигууд, столицын олониитын түлөөлэгшэд концерт дээрэ байлсаба.

Ородой ба румынска арадай дуунууд, танцанууд, советскэ композиторнуудай зохёолнууд хоорой программада оруулагдаба.

Концерт ехэ амжалтатайгаар боложо үнгэрөө.

Ким Ир Сен, генерал Пын Дэ-хуэй Хэллдэ бэшэг эльгээбэ

ПЕКИН, октябриин 20. (ТАСС). Кэсонһоо Синьхуа агентствын корреспондент иигэжэ мэдээсэнэ:

Корейскэ Арадай армиин Верховно командалагша маршал Ким Ир Сен ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнуудые командалагша генерал Пын Дэ-хуэй мүнөөдэр Нэгэдэмэл Нацануудай сэрэгүүдэй главна командалагша Хэллдэ бэшэг эльгээбэ. американецуудай гарта байһан корейскэ ба хитадай бүхы 98.742 пленэйхид тушаа бүрин түгэс, тодорхой мэдээ үгэхыень американска талаһаа эрибэ. Корейскэ ба хитадай эдэ пленэйхидые американска тала нютагтань бусаагаагүй ба тэдээн тухай ямаршье мэдээ үгөөгүй байна.

Американецуудай баталан хэлэһэнэй ёһоор, репатриацилга тушаа нейтральна комиссида дамжуулан үгтэһэн бүхы хүнүүдэй спсогые корейско-хитадай талада американска талын үгэхыень маршал Ким Ир Сен ба генерал Пын Дэ-хуэй тэрэшэлэн эрибэ.

Гамбургска коммунистическэ газетын хүндэлэлдэ һайндэр болобо

БЕРЛИН, октябриин 20. (ТАСС). «Нейес Дейчланд» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Гамбургер Фольксцейтунг» гэжэ коммунистическэ газетын хүндэлэлдэ һаяхан Гамбургда һайндэр болобо. Тэрээндэ городой 15 мянган хүн хабаадаа. Эб найрамдалай, нэгэдэлэй ба демократиин түлөө тэмсэлдэ арадай патриотическа ба демократическа бүхы хүсэнүүдые ниитаруулан жагсааха туг доро һайндэр үнгэрбэ.

Һайндэртэ хабаадагшад хадаа хуули бусаар арестовалагдаһан Германиин коммунистическэ партиин центральна правлениин секретариадай гэшүүн Фриц Рише гэгшые дары сүлөөлхэ гэһэн эрилтэтэй телеграммые Карлсруэдэхи сүүдэй засагаархидай нэрэ дээрэ эльгээбэ.

Аденауэровскэ засагаархид һайндэртэ «Нейес Дейчланд» газетын делегадуудай ерэхыень зүбшөөрөөгүй.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн III конгресс

Октябриин 21-нэй үдэшын заседани

ВЕНА, октябриин 21. (ТАСС). Дурадхалнуудай талаар комиссиин хүдэлмэри тухай элидхэлые үдэшын заседани дээрэ Дюамель хэбэ: 56 оронуудһаа 3.445 амаршалганууд конгрессэй адресаар абтаа гэжэ тэрэ мэдээсэбэ, амаршалгын эдэ бэшэгүүдэй тоо ба удха хадаа бүхы дэлхэйн ажалшадай дунда профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн III конгрессэй хүдэлмэриин угаа ехэ удхашанартай байһан тухай гэршэлнэ.

Тус комисси хадаа элдэб олон организацинуудһаа эльгээгдэһэн 32 дурадхалые шэнжэлбэ, эдэ дурадхалнуудай заримаарнь конгресс нэгэн һаналта шиидхэбэринүүдые абаа гэжэ Дюамель саашаа мэдээсэбэ. Зүбшэн хэлсэгдээгүй дурадхалнууд профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин гүйсэдхэхэ органуудта дамжуулан үгтэхэ байна.

Дурадхалнууд тушаа элидхэл нэгэн һаналаар баталагдаһан байна.

Тэрэнэй һүүлээр конгрессэй делегадууд Ирандахи байдал тухай резолюциие нэгэн һаналаар батални абаа. Энэ орондо гүрэнэй урбалтын болоһоной һүүлээр империалистнууд шуһата терророй туһаламжатайгаар Иранай нефтяной баялигуудые гартаа дахин абахые һэдэнэ гэжэ энэ резолюци соонь хэлэгдэнэ. Конгресс хадаа өөрынгөө эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа Иранай ажалшадтай нэгэн һаналтай байһанаа мэдүүлнэ.

США ба испанска арадые хюдагша Франкын хоорондо баталагдаһан сэрэгэй хэлсээ буруушааһан резолюциие делегадууд нэгэн һаналаар абаба. Энэ резолюци соогоо конгресс хадаа Испаниин хүдэлмэришэн ангитай ба арадтай нэгэн һаналтай байһанаа мэдүүлхыень бүхы ажалшадые уряалба.

Тэрэнэй һүүлээр конгрессэй делегадууд өөһэдынгөө оронуудай бэеэ даанхай байдалай түлөө, ажалшадай хэрэгэй түлөө тэмсэлшэдтэ, түрмэ соо зобоогдожо, мүрдэгдэжэ байһан тэмсэлшэдтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэгүүдые һайшааба.

Тэрэнэй һүүлээр Ватанабе (Япони) Японии горнягуудай профсоюзуудһаа конгресстэ эльгээһэн амаршалгын бэшэг уншаба.

Кандидатуранудай талаар комиссиин түрүүлэгшэ Анри Рейно хадаа ВФП-гэй гүйсэдхэхэ органуудые —генеральна соведые ба гүйсэдхэхэ комитедые һунгаха тухай конгрессэй делегадуудта мэдээсэбэ.

Хүл дээрээ бодожо делегадууд гүйсэдхэхэ бюродо ди Витторио, Луи Сайян, Н. М. Шверник, Лю Нин-и, Ален ле Леап, Данге, Ломбардо Толедано ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бусад хүтэлбэрилэгшэдые һунгаха тухай мэдээсэлые нэрьемэ альгаташалгаар угтаба.

Ле Леап хадаа заседаниин хүтэлбэриие профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин түрүүлэгшэ Джузеппе ди Витториодо дамжуулан үгөө, түрүүлэгшын һуурида тэрэнэй һууханьдань делегадууд удаан замхашагүй, нэрьемэ альгаташалгаар угтаба.

Тэрэнэй һүүлээр конгресс хадаа тус конгресс дээрэ хэлэгдэһэн элидхэлнүүд тушаа резолюцинуудые — гол документнүүдые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин ажал-ябуулга тухай, ажабайдалай хэмжээ дээшэлүүлхын түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ ажалшадай тэмсэлэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ талаар профсоюзуудай саашанхи зорилгонууд тухай тоосоогоор гаргагдаһан резолюци нэгэн һаналаар абтаба.

Пакистаниие агрессивнэ союзда татан оруулха гэһэн һэдэлгэ

ДЕЛИ, октябриин 21. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Пакистанай генерал-губернатор Гулям Мохаммед Карачиһаа Багдад руу ниидэбэ. Тэрэ хадаа 6 неделиин турша дотор Дунда Востогой ба Европын оронуудаар ябаха, мүн США-да ошожо, президент Эйзенхауэртэй уулзаха байна. Индийскэ хэблэл хадаа Гулям Мохаммедэй ябалгые агрессивнэ «дундавосточно хамгаалгын организациие» байгуулха түсэбүүдтэй холбоно.

Энээнтэй дашарамдуулан, индийскэ газетэнүүд хадаа Холбоото Штадуудта пакистанска армиин главнокомандалагша генерал-Мохаммед Айюб-хан гэгшын ошоһон ба Пакистанай оборонын министерствын генеральна секретарь генерал-майор Искандер Мирза гэгшэтэй хамтадаа тэрэнэй һая Турци ошоһон тухай һануулна. Хоёр оронуудай түлөөлэгшэд энээнэй харюуда Карачи руу айлшалан ерэхэ байха гэжэ газетэнүүд бэшэнэ.

США Пакистанай территори дээрэ агаарай-сэрэгэй базануудые абаха ябадалда шэглүүлэгдэһэн ажалябуулгаяа шангадхана гэжэ «Хиндустан таймс» газетэ мэдээсэнэ.

Американска сэрэгэй корабльнууд турецкэ портнуудта ерэбэ

СТАМБУЛ, октябриин 21. (ТАСС). Американска 6-дахи флодой корабльнуудһаа бүридэһэн американска эскадра мүнөөдэр Стамбульска портдо ерэбэ. Эскадрада хүндэ хоёр крейсер, 5 эсминец, авианосец ба бусад корабльнууд ороно.

Мүнөөдэр американска ондоо нэгэн эскадра Измирскэ портдо ерэхэ байна. Тэрэнэй составта авианосец, 9 эсминец, подводно 2 лодко, туһалалгын 1 судна ороно.

Уласхоорондын шатарай турнир

ЦЮРИХ, октябриин 22. (ТАСС). Уласхоорондын шатарай турнирай үсэгэлдэр болоһон 29-дэхи, түгэсхэлэй урда тээхи тур дээрэ Смыслов—Найдорф, Штальберг—Эйве гэгшэдэй уулзалганууд тэнсэлгээр түргэн дүүрээ. Шанга тэмсэлэй һүүлээр Котов—Авербах, Геллер—Петросян, Керес—Тайманов гэгшэдэй партинууд мүн лэ тэнсэлгээр дүүрээ. Болеславский—Сабо шүүгээ. Решевский Глигоричые шүүһэн байна.

Тиин үсэгэлдэрэй тур дээрэ бүхы уулзалганууд дүүрээ. Түгэсхэлэй урда тээхи турай дүүргэгдээгүй партинууд мүнөөдэр дүүргэгдэжэ, турнирта хабаадагшадай байдалые турнирна таблица дээрэ тодорхойтохо байна.

Мүнөө 17,5 очкотой Смыслов түрүүлжэ ябана. Решевский 15,5 очкотой ба нэгэ хойшолуулагдаһан партитай, Бронштейн ба Керес тус бүридөө 14,5 очкотой ба нэгэ-нэгэ хойшолуулагдаһан партитай. Петросян 14,5 очкотой.

«Красный Октябрь» гэжэ Москов... кондитерска фабрикэ жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 1400 гаран... элдэб янзын зүйлнүүдые бүтээн гарга... ба. Тус коллектив жэлэй программа... болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 2500 тонно продукци бүтээ... гаргаха гэжэ шиидэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шоколадна цехэй... технолог М. Иванова (баруун гарһаа) ба контролер Н. Демидова гэгшэд шоколадна зүйлнүүдые хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Агын национальна округто

ШЭНЭ СЭНГЭЭР МАЛ ТУШААНА

Округой олон колхозууд мяха... шаалгаар гүрэнтэйгээ сүм тооео... бэлэдхэлэй ба худалдан абал... шэнэ сэнгүүдээр потребкоопераци... да мал тушаажа байна.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз... мал худалдалгаһаа 367688 түхэриг... гэй олзо оруулба. Энэнь нёдондо... жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин үлүү... ехэ болоно. Мүн Маленковой... рэмжэтэ колхоз 350 мянга шахуу... түхэригтэ мал тушаагаа.

АЖАЛШАДТА—ЭД БАРАА

Округой ажалшадай материална ба культурна ажабайдал... ерэхэ тудам һайжарна. Тэрээн... хамта тэдэнэй эрилтэ ургана.

Энэ жэлэй һүүлэй һарануудта ок... ругой потребкоопераци 11 мото... цикл, оёдолой 62 машина, 30 велосипед, 100 гаран гарай часы ба б... сад эд бараа ажалшадта худал... һан байна.

Мүн колхозууд грузовой 8 авто... машина ба «Победа» маркын на... хүнгэн машина худалдан абаһан байна.

Мүнөө потребкоопераци 3 мил... лион түхэригтэ элдэб эд бар... абаа. Тэрэ тоодо үбэлэй оёдол... хубсаһан, ноолон, торгон бүд ... бэг бии.

ШЭНЭ ТЕХНИКЭ

Зүткэлиин МТС хүдөө ажа... шэнэ техникэ саг үргэлжэ аба... байдаг юм.

Һаяхан тус МТС «С-4» марк... самоходно комбайн, сеялкэ, дүр... корпустой плуг, горючиин цистер... гэхэ мэтые абаба.

МТС октябриин 9-һөө эхи... тракторнуудай ба газар элдүүр... гын бусад машинануудай нам... үбэлэй заһабарилгые эхилбэ.

«Агын үнэн», А...

Редакторай орлогшо
Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Иркутскын ба Улан-Удын шатаршадай уулзалга болохонь

БМАССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерство ба шатарай республиканска секци Иркутска областиин бэрхэ шатаршадые XII-дохи традиционно уулзалгада уриһан байгаа.

Энэнэй урдахи уулзалгануудта Бурят-Монголой шатаршад 4 дахин илаһан, 5 дахин шүүгдэһэн ба 2 дахин тэнсэһэн байна. Тиин энэ уулзалга илангаяа һонирхолтойгоор үнгэрхөөр хүлеэгдэнэ.

Тус уулзалгада Бурят-Монголой шатаршад — мастерта кандидат А. Сумкин, 1-дэхи разряднигууд: Игумнов, Цыденов, Павлов, Малков, Мамилов, Мельников, Могордоев, Макальский, Вайнталь, Мункоев, Черноскутов, Уланов, Тоглоев, Чиркин ба эхэнэр-шатаршад: республикын чемпион Николаева, Бадмацыренова, Гармаева гэгшэд наадалсаха байна.

Түрүүшын тур мүнөөдэр үдэшын 6 часта республиканска лекториин байшан соо болохо юм.

А. Хардин.

Футболоор ВЛКСМ-эй обкомой кубок

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр, БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ зунай спортивна сезоной дүүрэһэнтэй дашарамдуулан футболоор ВЛКСМ-эй обкомой кубок абахын түлөө мүрысөөн болобо.

Мүрысөөндэ городой спортивна обществонуудай 11 команда ба хоёр аймагай команда хабаадалсаа.

Үсэд шанга мүрысөөнэй удаа «Салют» ба ПВЗ-гэй «Локомотив» обществын футбольно командануул финалда наадаха эрхэ олобо.

Эдэ хоёр командануудай хоорондо шанга тулалдаан болобошье, наадан 0:0 тоогойгоор дүүрэбэ. Теэд нааданай урда тээ командануудай хоорондо болоһон эстафетын дүнгөөр «Салют» обществын футболистнар түрүү һуури эзэлһэндэ тоологдобо.

Е. Николаев.

САТО ХҮБҮҮХЭН

(Журналистын хөөрөөнһөө)

Би
Япони нютаг
һайса хараа һэм.
Бартаа үйлсэнүүдтэй
Токиогой захада
Япон оршуулгашантай алхалжа
ябаа һэм...
Янкинууд олон.
Гэнтэ харахадам
Шулуугаар наадажа,
уруугаа хараһан
Шорой соо хүбүүхэн һууба шобхойн.
Гарнуудынь шүрдэгэр,
туранхай, барһан,
Дүтэлхэдэм
обёорон,
үндыбэ сошомгой.
Хурсаар адаглаад шумууухан бодоо
һэн.
Хорогүй хүн гэжэ
ойлгобо байһаар.
Тойроод кимоно,
форднууд,
тооһон...
Танигдаагүй наран,
танигдаагүй агаар.
Оршуулгашанай туһаар
асуугааб нэрынь.
«Сато» гэжэ
хэлэбэ тэрэ
һүлэмхихэнөөр.
Ондоо асуудал һурабагүйб.
Саашахинь
Оршуулгашьегүйгөөр
бултынь хараад ойлгохоор.
Хүбүүхэн халта бурядай түһөөтэй...
Колхозойнгоо ясли
һанаандаа оруулбаб.
Хармаандам байһан хэды конфетэ
Хүбүүндэ үгэжэ, гартань барюулбаб.
Теэд юундэ конфетэеэ
амандаа хэнэгүйб?
Гэдэһээ үлдэнги,
шулгархай борьбонь.
Гэнтэ забдаад,
конфетээрни хашалгүй
Шулуутаяа холёод,
наадажа оробол.
Эгээл тиихэдэнь ойлгобоб сэдьхэжэ,
Эльгэ зүрхэмни уяран байгаал:
Энэ —
конфетэ —
эдихэ юумэн гэжэ
Эды болотороо мэдэхэгүй ябаал.

г. Москва. 1953 он.

Ц. БАДМАЕВ.

Мүнөөдэр КИНОТЕАТРНУУДТА

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — **«Алеша Птицын вырабатывает характер»** (11, 12 ч. 30 м., 14 ба 16 ч.), **«Корабли штурмуют бастионы»** (18, 20 ба 22 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — **«Детский киносборник»** (11 ба 13 ч.), **«Молодой Карузо»** (15, 17 ба 21 ч.), заграничн... фильм (19 ба 23 ч.).

«ХРОНИКА» кинотеатрта — **«Зиги... Колосовский»** (11, 13, 15, 17 ба 2... 30 м.), документальна фильм **«Де...ция дружбы и мира»** (18 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора— 7-83, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды в переводов—6-84, культуры и быта, промышленности — 4-52, мест информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00660. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.